

Pripovijedanje i dramska igra u nižim razredima osnovne škole

Turk, Gabriela

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:480774>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Gabriela Turk
**PRIPOVIJEDANJE I DRAMSKA IGRA U NIŽIM
RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE**
Diplomski rad

Čakovec, 2021.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Gabriela Turk

**PRIPOVIJEDANJE I DRAMSKA IGRA U NIŽIM
RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE**

Diplomski rad

**Mentorica rada:
doc. dr. sc. Iva Gruić**

Čakovec, 2021.

SAŽETAK

Diplomski rad *Pripovijedanje i dramska igra u nižim razredima osnovne škole* metodološki sadrži tri značajna dijela: pripovijedanje, dramsku igru i istraživanje. Prvi dio diplomskoga rada usredotočen je na pripovijedanje i uključuje ključne termine poput: pripovijedanje, priča i pripovjedač. Drugi dio rada referira se na dramsku igru i obuhvaća ključne termine poput: dramska igra, dramski odgoj i improvizacija. Teorijski dio pripovijedanja obuhvaća sljedeća poglavlja: *Priča, Teorijsko određenje priče, Priče u životu djeteta, O pričanju, pripovijedanju i prepričavanju, Važnosti pripovijedanja i Kompetencije pripovjedača*. Teorijski dio dramske igre obuhvaća poglavlja *Dramski odgoj, Dramsko izražavanje, Dramsko stvaralaštvo, Dramska kultura, Dramska igra, Pravila dramske igre i voditelja, Kompetencije učitelja i Improvizacija*. U radu su objašnjeni i uspoređeni termini koji se koriste u *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* i *Kurikulumu* od prvog do četvrtog razreda, ali isključivo s naglaskom na pojmove poput pripovijedanja i dramske igre iz nastavnoga predmeta Hrvatski jezik. U radu se navodi veza između pripovijedanja i improvizacija te se definira i utvrđuje njihova sličnost i razlika. Treći dio rada opisuje i prezentira istraživanje. Istraživanjem se željelo ispitati jesu li se učitelji razredne nastave susreli s pojmovima pripovijedanje i dramska igra, njihovim vrijednostima i koriste li ih u svome radu. Ključan problem kojim se istraživanje bavi je pronalaženje i otkrivanje razloga zašto se spomenute metode ne koriste u radu te je li problem u procesu obrazovanja učitelja ili manjku vremena. Dobiveni rezultati prikazuju da su učitelji upoznati s pojmovima te prepoznaju njihove vrednote, međutim zbog strukturnih razloga koji obuhvaćaju sam nastavni proces i program nisu u mogućnosti adekvatno koristiti pripovijedanje i dramsku igru kao alate za razvoj kreativnosti i govorničkih vještina u radu s djecom.

Ključne riječi: priča, pripovijedanje, pripovjedač, dramski odgoj, dramska igra, improvizacija

SUMMARY

This graduate thesis deals with the topic of Storytelling and dramatic play in the lower grades of primary school. The thesis is divided into three parts: storytelling, dramatic play and research. The first part of the thesis focuses on storytelling and includes key terms such as: storytelling, story and the narrator. The second part of the thesis refers to dramatic play and includes key terms such as: dramatic play, dramatic education and improvisation. The theoretical part which discusses storytelling includes the following chapters: Story, Theoretical definition of a story, Stories in a child's life, About storytelling and retelling, The importance of storytelling and Narrator's competences. The theoretical part that discusses dramatic play includes the chapters Dramatic education, Dramatic expression, Dramatic creativity, Dramatic culture, Dramatic play, Rules of dramatic play and the role of the drama teacher, Teacher's competences and Improvisation. The thesis also explains and compares the terms that are used in the Curriculum for primary school and the Curriculum from the first to the fourth grade, but exclusively with an emphasis on concepts such as storytelling and dramatic play from the school subject Croatian language. The thesis explains the connection between storytelling and improvisation and their similarities and differences are defined. The third part of the thesis describes and presents the research. The aim of the research was to examine whether primary school teachers have encountered the concepts and the values of storytelling and dramatic play and whether they are using them in their work. The key problem the research addresses is finding and discovering the reasons why they are not used in the teaching and whether the problem is in the process of the teacher's education or lack of time. The obtained results show that teachers are familiar with the concepts and that they recognize their values, but due to structural reasons that include the teaching process and the program, they are not able to adequately use storytelling and dramatic play as tools for developing creativity and speaking skills in children.

Keywords: story, storytelling, narrator, dramatic education, drama, improvisation

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Priča.....	2
2.1. Teorijsko određenje priče	2
2.2. Priče u životu djeteta	3
3. O pričanju, pripovijedanju i prepričavanju.....	3
3. 1. Važnost pripovijedanja	4
4. Kompetencije pripovjedača	6
5. Pripovijedanje u Nastavnom plan i program (2006) te Kurikulumu (2019)	8
6. Dramski odgoj	11
6.1. Dramsko izražavanje	12
6.2. Dramsko stvaralaštvo	12
6.3. Dramska kultura	12
7. Dramska igra	13
7.1. Pravila dramske igre i uloga voditelja	14
7.2. Kompetencije učitelja.....	15
8. Improvizacija.....	16
9. Dramska igra u Nastavnome planu i programu (2006) te Kurikulumu (2019)	17
10. Pripovijedanje i improvizacija.....	19
10.1. Sličnosti	19
10.2. Razlike	20
11. Metodologija istraživanja	21
11.1. Predstavljanje i cilj istraživanja	21
11.2. Uzorak	21
11.3. Instrumenti.....	21
11. 4. Analiza podataka i rasprava.....	21
11.4.1. Opći podatci o uzorku	21

11.4.2. Rezultati upitnika.....	22
11. 5. Zaključak istraživanja.....	32
12. Zaključak	33
13. Literatura	34
14. Popis grafikona.....	37
15. Prilog	38
16. Kratka biografska bilješka.....	40
17. Izjava o izvornosti diplomskog rada.....	41

1. Uvod

U ovom diplomskom radu *Pripovijedanje i dramska igra u nižim razredima osnovne škole* cilj je teorijski odrediti pojmove *priča, pripovijedanje, dramski odgoj, dramska igra i improvizacija*. Od velike je važnosti navedene pojmove razlikovati i pravilno ih definirati što je jedna od glavnih svrha rada. Unutar poglavlja *Priča* ističe se teorijsko određenje priče te važnost priča kroz život, odnosno kako pričanje priča utječe na razvoj djece kojima se priče najviše pričaju. U poglavlju *Pripovijedanje* govori se o pripovijedanju kao nužnom alatu za pričanje priča te se detaljno obrađuje koje su sve potrebne kompetencije pripovjedača, ali i kako se pripovijedanje shvaća unutar nastavnoga procesa na razini Republike Hrvatske. Sljedeći pojam koji je obuhvaćen u diplomskome radu jest dramski odgoj. Unutar dramskoga odgoja izdvajaju se područja; dramsko izražavanje, dramsko stvaralaštvo i dramska kultura. Dodatno su objašnjeni pojmovi dramska igra i improvizacija kako bi se objasnili unutar teoretskih okvira. Dramska igra objašnjava se zastupljenošću u *Nastavnome planu i programu* te *Kurikulumu* te se unutar rada spominju razlike između pripovijedanja i improvizacije.

Nakon toga predstavljena je *Metodologija istraživanja* odnosno koji je cilj istraživanja te koja se problematika obrađuje unutar istraživanja. Istraživanjem se željelo ispitati jesu li učitelji razredne nastave upoznati s pripovijedanjem i dramskom igrom, njihovim vrijednostima te koriste li ih u svome radu. Ključan problem istraživanja jest pronalaženje razloga zašto se spomenute metode ne koriste u radu te je li problem u procesu obrazovanja učitelja ili manjku vremena. Definiran je uzorak i instrument istraživanja te su potom predstavljeni rezultati istraživanja nakon analiziranja podataka.

2. Priča

Riječ za mene znači moć, moć stvaranja priče. U ovim teškim situacijama, posebice u vrijeme pandemije koronavirusa, riječ je često svedena na simbole, kratice ili raznorazne *emotikone*. Djeca su u današnjem svijetu sve više izložena računalima, mobitelima i manje komuniciraju živom riječi. Hoće li jednog dana živa riječ nestati? Hoćemo li prestati komunicirati, stvarati priče?

Smatra se da su priče potrebne i djeci i odraslima jer unose red, strukturu i ritam. Priče nam daruju predvidljivost umjesto neizvjesnosti. Priče svojom jasnoćom i prenesenim značenjem ulaze u našu dušu i pomažu nam u teškim situacijama. Odrasli ne smiju zaboraviti na vrijednost priče, na njezinu ljekovitost i moć koju nudi svojim simboličkim značenjima (Velički, 2013).

2.1. Teorijsko određenje priče

Prema Kearneyju (2009) „*Bilo jednom davno...*“ riječi su kojima je nastala priča i potaknula maštu brojnih slušatelja. Priča je nastala povezivanjem iskustva i događaja iz prošlosti sa sadašnjošću nadahnuti željama, maštom i sposobnostima. Slušajući početak priče, publika je htjela daljnji tijek i završetak priče jer su one bile motivacija za postojanje, stvaralaštvo i življenje. Solar (2004) preporučuje da se u pogledu engleskog i njemačkog jezika prouči pojam *priča* kako bi se ustanovila njezina svrha. U engleskome jeziku za termin priča koristi se riječ *story*. Riječ *tale* isto označava priču, ali se više referira na bajku ili pak pripovijetku. U njemačkom jeziku za termin priča koriste se mnogi pojmovi poput *erzählung*, što znači *pripovijedanje*, *geschichte* se odnosi na pripovijest i *fabel* označava basnu i fabulu priče.

Solar (2004) navodi nemogućnost znanstvenog određivanja pojma priče te priču tumači kao jedinstvenu cjelinu u kojoj se nalaze manji segmenti koji se razvijaju i čine zaokruženu cjelinu. Objasnjava kako ograničenost jednog dijela priče ne bi omogućilo samo pripovijedanje te odrednicu priče objasnjava kroz pripovijedanje.

Crnković i Težak (2002) ističu priču kao temeljnu vrstu dječje književnosti jer prati djecu od početaka usvajanja jezičnoga sustava do završetka djetinjstva. Poimanje svijeta kod djece razlikuje se od svijeta odraslih. Djeca prihvaćaju priču, čudesnu i fantastičnu; divove, patuljke, vile, svladavanje golemih daljina, pustolovine i dr. Stoga je djeci priča vrlo bliska i najkarakterističnija vrsta dječje književnosti. Priča ne bi postojala bez čarobnoga, fantastičnoga i odstupanja od stvarnosti jer je to ujedno i ključni element u priči.

2.2. Priče u životu djeteta

Priče obogaćuju, upotpunjuju i interveniraju na unutarnji svijet slušatelja. Djeca svoja saznanja i doživljaje na svijet, do desete godine spoznaju uz priče, jer u njima dobivaju predloške za izgradnju unutarnjih predodžbi o svijetu. Prilikom samostalnoga pričanja djeca mogu unutarnji svijet podijeliti s drugima i otvoriti ga prema van. Priče i njihovo posredovanje na isti način utječu i na odrasle. Pričanjem kreiramo, razvijamo komunikaciju i potičemo bliskost s djecom. Na kraju pričanja priče djeca nisu samo čula priču, nego su upoznali jedinstvenoga čovjeka koji je prilikom pričanja predstavio i izložio sebe (Velički, 2013).

Priče se u predškolskome razdoblju dijele na fantastične i na one koje obavještavaju o svijetu. Priče pokreću svijet mašte, kreativnost i snove. Djeca prilikom pričanja priča razvijaju spontani govor te ih je potrebno malo ohrabriti kako bi počeli samostalno pričati. Priče mogu utjecati ljekovito na dijete ili na skupinu, ako ih učitelj, odgojitelj ili roditelj kreira na takav način da pričom može reagirati na pojedine situacije i ponašanje djeteta ili skupine. Kako bi se ostvario cilj koji je postavljen djetetu, potrebno je puno metodičke domišljatosti. Suživot s pričom i približavanje priči na raznorazne načine, tijekom određenoga perioda sigurno će uroditi plodom tako što će potaknuti neovisan i cjelovit jezični izričaj. Važno je tijekom pričanja koristiti geste i igrivost te time djecu poticati na dobru volju, jer im to pomaže u shvaćanju priče i osnažuje govorne sposobnosti (Velički, 2013).

3. O pričanju, pripovijedanju i prepričavanju

Termine *pričanje*, *pripovijedanje* i *prepričavanje* treba definirati jer ih se često smatra sličnima. Pripovijedanje je prema Kearneyju (2009) najstariji način učenja i poučavanja, stariji od milijun godina.

Velički (2013), prema Kuvač (2005) ističe odrednicu pripovijedanja kao pojam koji ujedinjuje prepričavanje i pričanje. Pripovijedanje je kompleksna jezično-spoznajna sposobnost koja podrazumijeva oblikovanje i strukturiranje priče.

Pripovijedanje njeguje materinji jezik, strani jezik i interkulturalni dijalog te je izrazito povezan s književnošću i kulturnom baštinom, što dovodi do razvijanja oblika komunikacije, kreativnosti i mašte između pripovjedača i publike (FEST, 2019).

Velički (2013), prema Težaku (1998), napominje da se pojam pričanje oslanja na usmeno izlaganje originalnoga sadržaja, a pojam prepričavanje odnosi se na usmenu interpretaciju onoga što smo pročitali ili pak čuli. Pavličević-Franić (2005) pojašnjava pojam prepričavanje kao prenošenje poznatih informacija, odnosno opsežno ili sažeto pripovijedanje.

Prepričavajući po sjećanju, pripričavamo tuđe doživljaje i događaje u kojima nismo sudjelovali. Pričajući iznosimo događaje neposredno doživljene.

Tijekom prepričavanja možemo se osloniti na izražajna sredstva pročitana ili slušanoga teksta, dok kod pričanja moramo koristiti vlastiti rječnik te svoju sposobnost stvaranja rečenica. Pričanje možemo nazvati kreativnim činom, a prepričavanje interpretacijskim činom (Velički, 2013).

Pripovijedanje je strukturirano na temelju tri komponente: priča, pripovjedač i publika. Iako sadrži slične komponente kao čitanje priče i gluma te dvije discipline se ne mogu poistovjetiti. Najvažnija razlika koja dijeli ove discipline je emocionalna ogoljenost. Ben Haggarty, pripovjedač i edukator pripovijedanja, odijelio je pripovijedanje i glumu, savjetujući da se gluma izvodi ispred publike, a pripovijedanje se zbiva unutar onih koji slušaju, u njihovim glavama i tijelu (Odangiu, 2017).

3. 1. Važnost pripovijedanja

Važnost pripovijedanja Kearney (2009) uspoređuje s hranom „Pripovijedanje je ljudima važno koliko i jelo. Zapravo, bitnije, jer hrana nas čuva na životu, ali priče su ono što naš život čini vrijednim življenja. Priče su ono što naš život čini ljudskim“.

Susan Perrow (2013) ističe spoznaju jednoga pripovjedača, američkoga Indijanca *Lebdeće Orlovo Pero*, koji je kazao da „premda neki smatraju da je svijet sačinjen od atoma, on je sam uvjeren da je svijet satkan od – priča“.

Velički (2013) u svojoj knjizi *Pričanje priče – stvaranje priče*, navodi važnost pripovijedanja zbog ljekovitosti i vrednote same priče. Priče su ljekovite jer mogu prodrijeti do sakrivenih dijelova duše i podići čovjeka u teškim situacijama. Poželjno je između slušatelja i pripovjedača stvoriti topao odnos, tako da da pričamo djeci priče i puštamo ih da stvaraju unutarnji svijet, te je važno zadobiti njihovo povjerenje. Priča se mora iskoristiti na ljekovit i pravilan način kako bi se sve njezine vrednote ostvarile. Važno je da se pričom učenike potiče na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja.

Današnja djeca većinu vremena provode uz televizijske programe, tablete, mobitele i igrice, statično i pasivno, stoga je važno redovno i svakodnevno pričati priče je one djeluju iscjeljujuće na slušatelja i pripovjedača. Gledajući televizijske programe djeca ne izgrađuju maštu i ne jačaju kreativnost jer su im priložene gotove sheme i osmišljene slike. Pričanje priča djeluje pozitivno i na slušatelja i na pripovjedača jer jača koncentraciju, uvjetuje maštovito kreiranje slika te na taj način pokreće maštu. Pripovjedač mora djeci omogućiti bogatstvo žive

riječi, intonaciju, toplinu, izraz lica i govor tijela te poticati njihovu kreativnost jer je današnji način života intenzivan i osiromašuje bogatstvo žive riječi i prijateljstva (Perrow, 2013).

Pripovijedanja nema bez jezičnih djelatnosti slušanja i govora. Učenici prvo moraju usvojiti slušanje, jer se slušanjem zapravo spoznaje snaga izrečene riječi i započinje pripovijedanje. Učenici će znati dobro slušati i govoriti ukoliko nauče slušati književnoumjetničku riječ. Slušajući priče, dijete dobiva puno obavijesti i veći potencijal putem kojih se izgrađuju literarne i jezične sposobnosti, stav prema samome sebi i međuljudski odnos (Visinko, 2005).

Dijete oponašajući i slušajući govor započinje razvijati komunikacijske vještine. Poštujući i usvajajući vrijednosti govorena jezika potrebno je uspostaviti govor s učenicima jer se na taj način počinju ispravno govorno izražavati. Veliku vrijednost u pripovijedanju imaju i osobne priče pripovjedača. Osobne priče je potrebno dijeliti jer osnažuju pripovjedača i potiču ga na osobni rast, a publika slušanjem istih razvija empatiju, razumijevanje i samorefleksiju u skladu s emocionalnom pozadinom (Tilkin i Paulus, 2011).

Dvorski (2021) navodi prema raznim autorima dobrobiti uporabe priče i pripovijedanja: „pripovijedanje priče potiče razvoj komunikacije i kreativnosti (Velički, 2009), unaprjeđuje jezičnu kompetenciju (Foster, 2016; Stanley i Dillingham, 2009), potiče pamćenje (Stephens, Silbert i Hasson, 2010), pomaže u kognitivnom razvoju djece (Stanley i Dillingham, 2009), doprinosi razumijevanju (Abrahamson, 1998; Isbell i dr., 2004), priče podučavaju, oblikuju, ujedinjuju i motiviraju djelujući na emocije onih koji ih slušaju (Guber, 2014, str. 20)“. Navodi i rezultate raznih istraživanja: „Rezultati istraživanja Frude i Killick te Noltemeyer i Bush (citirano u Stanley i dr., 2015) pokazali su da pripovijedanje priče može smanjiti stres kod učenika. Hinson je otkrila (citirano u Vitali, 2016) da pripovijedanje priče doprinosi boljem međusobnom razumijevanju i bliskijem odnosu učenik – učitelj i boljoj razrednoj klimi. Stanley i Dillingham (2009) su u svojim istraživanjima došli do zaključka da pripovijedanje priče doprinosi pozitivnijem odnosu prema učenju i školi, potiče pažnju i koncentraciju u radu. Stephens i dr. (2010) otkrili su da pripovijedanje priče unaprjeđuje komunikaciju i potiče motivaciju za učenje, što sve zajedno doprinosi boljim obrazovnim postignućima“.

Hamilton i Weiss (2007) u svom radu navode kako učitelji moraju naučiti učenike pričanju priča zato što navedena vještina spada u najbitnije životne vještine. Razlog leži u činjenici da dobro razvijena vještina pripovijedanja gradi temelj i potencira uspješnost komunikacije od osobe prema drugoj osobi ili grupi.

Dodatno, pričanje priča razvija pamćenje jer mozak bolje pohranjuje informacije ako su iste ispričane kao priče, a ne kao obični podaci. Ono što autori Hamilton i Weiss (2007) naglašavaju

jest da pričanje priča kao takvo mora biti obostrano, odnosno koliko je važno da učitelj prezentira priču učenicima, on ih mora motivirati i da razvijaju vještinu govorenja i prezentacije prema učiteljima i kolegama iz razreda. Neke od prednosti razvoja komunikacije u pričanju priče jesu:

- podizanje razine samopouzdanja
- uključivost; pričanje priča je za sve dobne skupine te nije determinirano fizičkim predispozicijama odnosno povezuje osobe mlađe i starije dobi
- poboljšanje vještina povezanih sa slušanjem drugih i pamćenjem u suprotnosti s običnim memoriranjem podataka
- potiče kreativno pisanje – s obzirom na to da priče povezuju ljude, slušanje tuđe priče potiče unutarnju maštu i razvoj ideja s većim razinama kreativnosti
- motivira na daljnje istraživanje i čitanje
- razvija sposobnost govornika da publiku zainteresira i motivira na slušanje kao i da stekne iskustvo u rješavanju potencijalnih konflikta, ali i kako bi korištenjem humora povisio razine zanimljivosti pripovijedanja i teme o kojoj se priča (Hamilton i Weiss, 2007).

4. Kompetencije pripovjedača

Pripovjedač je u samim počecima, za vrijeme usmene kulture, da bi uspješno pripovijedao, morao posjedovati talent i usavršiti umijeće. Pripovjedači su u prošlosti imali značajnu ulogu jer su govorili o životu i životnim istinama te su prenosili priče s jedne lokacije na drugu. Pripovjedači su bili čuvari životnih mudrosti te su znali da u životu postoji i dobro i zlo, i svjetlo i tama. U prvom planu nije bila pripovjedačeva narav i ličnost, već cjelokupna priča (Velički, 2013).

Starogrčki filozof Aristotel pisao je još za svoga vremena u Grčkoj u sklopu retorike, o pripovijedanju priča i načinu njezina ispunjenja u vidu govorništva. Preduvjet za ostvarivanje umijeća govorenja bila je retorika te je još služila i za obuku govornika. Aristotel u svojoj knjizi *Retorika* navodi da se najveći dio govorništva oblikuje osobinama govornika, te dodatno ističe da sami slušatelji doprinose svojom dobrom namjerom, vrlinom i razboritosti, važnim odrednicama za uvjerljivog govornika (Pandžić, 2001).

Prema (Velički, 2013), danas pričanje priča nije samorazumljivo te je potrebno navesti temeljne odrednice kako bismo ga počeli provoditi u radu s djecom ali i u svakodnevnom življenju s njima. Kako bi priča bila učinkovito ispričana, pripovjedač mora steći specifične osnovne kompetencije, ali je važno i da odabrana priča bude dio pripovjedačeve duše i da sam

pripovjedač voli izabranu priču. Priča se kvalitetno može prenijeti djeci tek kad postane dio pripovjedača.

Oslanjajući se na Johannes Merkela, Velički (2013) navodi pravila pričanja priče i kompetencije koje bi dobar pripovjedač priča morao posjedovati. Kompetentan pripovjedač mora znati kostur i tijek priče te važne rečenice napamet. Pod time se ne podrazumijeva *puko* učenje cijeloga teksta napamet, već pripremanje teksta u obliku stripa ili ispisivanja ključnih rečenica. Vrlo je važno uzeti dovoljno vremena za samu pripremu.

Solar (2004) ističe kako je najbitnija odrednica priče „što se dalje dogodilo“ od iznimne važnosti da zainteresira publiku za priču, jer beskrajna priča bez značenja nema nikakvoga smisla.

U pričanju je važno koristiti formule, odnosno ponavljanja. Formule mogu biti jedna riječ, rečenica ili pak dijalozi među likovima. U priče je potrebno staviti formule, jer se na taj način zadržava pozornost djece i stimulira interaktivnost prilikom izravnoga pripovijedanja. Samim ponavljanjem formula, prilikom pripovijedanja, ostvaruje se govorni ritam koji izaziva iščekivanje i uzbuđenost publike te omogućuje jednostavnije prihvatanje priče. Prilikom pričanja priča poželjno je pažnju usmjeriti prema slušatelju, tako da pripovjedač i slušatelj održavaju kontakt očima (Velički, 2013).

Pripovjedač bi trebao upotrebljavati geste i mimike te uvažavati vrednote govorenoga jezika. Vrednote govorenoga jezika Pavličević-Franić (2005.) dijeli na auditivne i vizualne. Auditivne vrednote govorenoga jezika podrazumijevaju boju glasa, odnosno visinu tona, jačinu, intonaciju, intenzitet, timbar i pauzu. Vizualne vrednote uključuju mimiku i gestu (Pavličević - Franić, 2005). Sposobnost korištenja gesti jedna je od bitnih kompetencija pripovjedača. Slušatelji bez njih ne bi spoznali poruku priče, niti bi zakoračili u svijet mašte, stoga je vrlo važno upotrebljavati geste. Geste moraju biti izvođene u skladu sa sposobnostima samog pripovjedača te ih je potrebno uvježbavati. Preporučuje se prilikom uvježbavanja gesti, stajati ispred ogledala i pratiti vlastite geste ili ih pak izvoditi pred nekime tko nam ulijeva povjerenje i može kritički sagledati situaciju (Velički, 2013).

Igrivost s glasom poželjno je i potrebno koristiti u pripovijedanju zbog dodatne uzbuđenosti koja se dobiva prilikom mijenjanja tempa glasa i boje glasa za pojedine uloge te je još važno pričati polako. Stanka, kao jedna od ključnih odrednica, podiže razinu napetosti prilikom pripovijedanja i pruža slušateljima dodatno uzbuđenje. Tijekom govorenja potrebno je djeci ukazati na govorne vrednote i koristiti jezik koji djeca razumiju te ga istodobno oplemeniti i na taj način pokazati govorni uzor. Prilikom pričanja djeca često žele biti uključena u samu priču i traže pažnju, stoga je potrebno takvu djecu uvesti u pripovijedanje tako da

dozvolimo njihova pitanja i tražimo od njih da imitiraju pojedine pokrete pripovjedača. Poželjno je koristiti nove riječi i sintagme kako bi djeca obogatila svoj rječnik, ali ih je potrebno objasniti unaprijed, prije pripovijedanja (Velički, 2013).

Pripovjedač se prije samoga pripovijedanja s pričom mora temeljito upoznati, proučiti i individualno se upoznati sa slikama priče. Nakon upoznavanja s pričom i višekratnog čitanja, potrebno je promisliti o tonu i doživljaju priče. Važno je uključiti vlastitu kreativnost i maštu, stvarati slike u glavi koje pobuđuju određene rečenice u priči i maštati o izgledu likova. Djeci je potrebno napomenuti da se prilikom pripovijedanja pristojno ponašaju i definirati pravila. Nije poželjno da se pripovijedanje prekida raznim upadicama te je važno da sam pripovjedač reagira na njih. Svaka priča na neki način djeluje na slušatelje, stoga je važno promisliti o simbolima i djelovanju određene priče. Neophodno je osvijestiti da pripovijedamo slušateljima, djeci, te je radost značajna karakteristika koju je potrebno probuditi u njima radi vlastitoga pripovijedanja. Prilikom završetka pričanja važno je pružiti emocionalno-intelektualnu stanku, odnosno ostaviti mjesto za umirivanje i opuštanje. Pripovjedač će ostvariti određene kompetencije u samome radu s djecom i razmišljanjem o smjernicama koje su date te će jedino na takav način učinkovito priču prenijeti djeci, slušateljima (Velički, 2013).

5. Pripovijedanje u Nastavnom plan i program (2006) te Kurikulumu (2019)

Pojam pripovijedanje pojavljuje se u okviru razredne nastave u *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* iz 2006. u područjima *Jezično izražavanje* i *Književnost* na sljedeći način:

- U prvome razredu ističe se tema *Pripovijedanje* iz nastavnog područja *Jezično izražavanje*. Ključni pojam je *pripovijedanje*. Očekuje se da će učenik moći „samostalno pripovijedati prema poticaju slike ili niza slika te vlastita iskustva ili zamišljanja“. Iz nastavnoga područja *Književnost* u prvom razredu nastavna tema je *Priča* što je ujedno i ključni pojam. Obrazovno postignuće učenika je da će moći „ostvariti vezu (komunikaciju) s kratkim proznim djelima potaknutu pitanjima zatvorenoga i otvorenoga tipa; spoznati, doživjeti i iskazati doživljaj kratke priče stilski i sadržajno primjerene učeniku“.
- U drugome razredu ističe se tema *Pripovijedanje prema poticaju* iz nastavnoga područja *Jezično izražavanje*. Ključni pojam je *pripovijedanje*. Očekuje se da će učenik moći „oblikovati i ispričati kratku priču prema poticaju te uočavati nejezične sastavnice u komunikaciji“. Iz nastavnog područja *Književnost* ističe se tema *Redoslijed događaja u priči, Glavni i sporedni likovi, Bajka i Igrokaz*.

Ključni pojmovi su *redoslijed događaja*, *glavni lik* i *sporedni lik*. Očekuje se da će učenik moći „zamijeniti uzročno-posljedičnu i vremensku povezanost događaja u priči; primiti tekstove s jasnim fabulativnim tijekom stilski i sadržajno primjerene učeniku, razlikovati glavne i sporedne likove; zamijetiti važne pojedinosti o likovima: osnovne etičke osobine (npr. hrabar – kukavica, marljiv – lijen), razlikovati bajku među drugim djelima kao priču o čudesnim događajima i likovima“.

- U trećemu razredu ističu se teme *Pripovijedanje* i *Stvaranje zajedničke priče prema poticaju* iz nastavnoga područja *Jezično izražavanje*. Ključni pojmovi su *stvarni događaj*, *nestvarni događaj* i *zajednička priča prema poticaju*. Očekuje se da će učenik moći „razlikovati zamišljeni događaj od stvarnoga; pripovijedati o stvarnome i zamišljenome događaju, sudjelovati u stvaranju zajedničke priče prema zadanome poticaju oblikujući jedan ili nekoliko događaja, poštujući uzročno-posljedične veze“. U nastavnome području *Književnost* ističu se teme: *Povezanost događaja s vremenom, mjestom i likom* te *Izgled i ponašanje lika*. Navode se sljedeći ključni pojmovi: *događaj*, *lik*, *vrijeme radnje*, *mjesto radnje* i *obilježja lika*. Očekuje se da će učenik moći „povezati događaje i likove proznoga teksta s vremenom radnje i mjestom, odrediti osnovna obilježja lika prema izgledu, ponašanju i govoru“.
- U četvrtom razredu ističu se teme *Pripovijedanje* i *Samostalno stvaranje priče* iz nastavnoga područja *Jezično izražavanje*. Ključni pojmovi su *pripovijedanje*, *sastavak*, *događaj* i *likovi*. Očekuje se da će učenik moći „tečno i samostalno pripovijedati o stvarnome i zamišljenome budućem događaju te samostalno stvarati priču prema ponuđenomu sažetku; samostalno pisati sastavak (stvaralačko pisanje)“. Nastavno područje *Književnost* obrađuje teme *Uvod, rasplet i zaplet u priči* i *Odnosi među likovima*. Ključni pojmovi su *tema*, *uvod*, *rasplet* i *zaplet*, *lik*, *govor lika* i *ponašanje lika*. Obrazovno postignuće jest da će učenik moći „primati tekstove primjerene učeniku (receptija); zamijetiti i razlikovati dijelove fabule (uvod, zaplet, rasplet), primati primjerene fabulativne tekstove (receptija); oblikovati i izraziti sud o likovima prema njihovu ponašanju (govor i postupci); pratiti odnose među likovima i raspravljati o njima“ (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, 2006).

Termin pripovijedanje proteže se i u *Kurikulumu* iz 2019. u područjima *Hrvatski jezik i komunikacija* te *Književnost i stvaralaštvo* na sljedeći način:

- U prvome razredu iz područja *B. Književnost i stvaralaštvo* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ B.1.1. Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom“. U razradi toga ishoda navodi se da učenik „pripovijeda o događajima iz svakodnevnoga života koji su u vezi s onima u književnome tekstu“.
- U drugome razredu iz područja *A. Hrvatski jezik i komunikacija* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ A.2.1. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja“. U razradi toga ishoda očekuje se od učenika da „pripovijeda kratku priču prema nizu slika i da pripovijeda događaje kronološki“. Iz područja *B. Književnost i stvaralaštvo* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ B.2.1. Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom“. U razradi toga ishoda očekuje se od učenika da „pripovijeda o događajima iz svakodnevnoga života koji su u vezi s onima u književnome tekstu“.
- U trećemu razredu iz područja *A. Hrvatski jezik i komunikacija* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ A.3.1. Učenik razgovara i govori tekstove jednostavne strukture“. U razradi tog ishoda očekuje se od učenika da „pripovijeda događaje nižući ih kronološki“.
- U četvrtome razredu iz područja *B. Književnost i stvaralaštvo* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ B.4.4. Učenik se stvaralački izražava potaknut književnim tekstom, iskustvima i doživljajima“. U razradi ishoda očekuje se od učenika da stvara različite individualne uratke: „pripovijeda sadržaj književnoga teksta iz perspektive drugoga lika, vremena ili mjesta, izražajno čita književne tekstove, recitira/krasnoslovi, piše dnevnik, snima audioprilog, stvara fotopriču ili fotostrip“ (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, 2019).

Iz *Nastavnoga plana i programa za osnovnu školu* vidljivo je kako se termin pripovijedanje raznoliko proteže i postepeno nadograđuje u sva četiri razreda te se posebno proširuje i nadograđuje u trećemu i četvrtomu razredu. Iz *Kurikuluma* je vidljivo kako se termin pripovijedanje umjerenije proteže te nedostaje širenje i produbljivanje termina po razredima.

6. Dramski odgoj

Pripovijedanje sadrži niz vrijednosti, potiče kreativnost, maštu, osobnost i pomaže razriješiti svakodnevne probleme i nedoumice te je zbog toga iznimno djelotvoran element u učenju. Dramski odgoj je isto tako koristan element u učenju i sadrži niz vrijednosti jer je utemeljen na onome što je djeci razumljivo, potiče maštu i djeluje pozitivno, njegovim korištenjem djeca razvijaju vlastitu osobnost i mišljenje te im pomaže u prevladavanju strahova ili želja. Krušić (2008) ističe da se kroz proživljavanje dramskoga iskustva, koje ne uključuje samo posjet i boravak u kazalištu, već doživljavanje drame, obogaćuje učenje i poučavanje dramskoga odgoja.

Krušić (2002) navodi da dramski izraz uključuje svaki element izražavanja gdje su odnosi, izmišljena ili stvarna zbivanja te predmeti prikazani pomoću odigranih situacija i uloga.

Temeljni je zadatak dramskoga odgoja razvitak cjelovite dječje osobnosti u okviru „odgoja za život“. Dramski odgoj ne traži talentiranost i nadarenost te je namijenjen i prilagođen svim sudionicima, a poželjno je da se uključe djeca koja imaju određene poteškoće. Dramski odgoj stavlja stvaralaštvo u samo središte i zanemaruje učenje pripremljenoga teksta, odlomka koji se poslije izvodi ispred publike (Škuflić-Horvat, 2008).

Lugomer (2000) ističe da je svrha dramskoga odgoja pripremanje i odgajanje djeteta za upoznavanje s realnošću i životom. Dramski odgoj priprema dijete za život tako što mu pomaže u razvijanju komunikacijskih vještina, emocionalnosti, jezičnih sposobnosti, kreativnosti, potiče razvoj predodžbi i ideja o društvu te izgrađuje samouvjerenost. Važne odrednice u dramskome odgoju su stjecanje odgovornosti, samopouzdanja i sigurnosti te razvijanje pravednih uvjerenja i prihvaćanje međuljudskih odnosa.

Autorice I. Gruić, J. Vignjević i M. Rimac Jurinović (2017) objašnjavaju da se u dramskome odgoju upotrebljavaju raznolike dramske metode rada. Dramske metode sadrže ciljeve koji se mogu razlikovati ovisno o zadanoj metodičkoj strukturi. Svako praktično planiranje i provođenje bilo koje dramske metode podrazumijeva i odabir dramskih tehnika. Dramske tehnike u obliku obrasca preciziraju i organiziraju način rada sudionika u pojedinim aktivnostima, čime se obuhvaćaju oblici rada gdje sudionici ulaze u pojedine uloge. U raznim dramskim aktivnostima sudionici mogu aktivno ulaziti u zamišljenu situaciju ili pak na drugačiji način definirati segment izmišljenoga svijeta. Dramske se tehnike mogu iskoristiti, uz prilagodbu, u raznolikim dramskim metodama i trenucima s drugačijim ciljevima.

Autorice I. Gruić, J. Vignjević i M. Rimac Jurinović (2017) tumače da se dramski odgoj realizira unutar dramske pedagogije kao način rada s mladima, djecom i odraslima koji se na brojne načine susreću s dramskim medijem. Dramski medij omogućuje sudionicima ulazak u

zamišljene situacije i uloge, zatim gledatelje suočava s umjetničkim formama i koristi se dramskim izrazom kao sposobnošću kako bi sudionik stvorio ljudske vrijednosti te razvio psihičke, tjelesne i fizičke vještine. Unutar dramskoga odgoja autorice izdvajaju tri velika područja: *dramsko izražavanje*, *dramsko stvaralaštvo* i *dramska kultura*.

6.1. *Dramsko izražavanje*

Dramsko izražavanje ujedinjuje se sa spontanom dječjom igrom i polazi od kvalitete igranja uloga te se ne povezuje s kazalištem. Spontana dječja igra, polovicom 20. stoljeća pozitivno utječe na brojne dramskopedagoške prakse te postaje alat za učenje. Dodatno, igra kao alat za učenje i poučavanje utječe i na samo shvaćanje drame (Rimac Jurinović, 2018).

I. Gruić, J. Vignjević i M. Rimac Jurinović (2017) ističu kako se dramskim izražavanjem pozitivno utječe na sazrijevanje pojedinca, njegov razvoj i daljnje odrastanje. Dramsko izražavanje sadrži sve aspekte dramskoga odgoja te ima osnovni zadatak raznim aktivnostima ostvariti obrazovne, razvojne, samospoznajne i izražajne ciljeve. Komunikacijski aspekt dramskoga odgoja slabije je korišten zbog osobnoga i grupnoga doživljaja osmišljene situacije te su tehnike i metode manje usmjerene prikazivanju za publiku.

6.2. *Dramsko stvaralaštvo*

U ustanovama, školi i kazalištu, dramsko stvaralaštvo od samih početaka usporedno promovira i obuhvaća obrazovanje izvođača te pripremanje projekata koji se predstavljaju gledateljima (Rimac Jurinović, 2018).

Prema I. Gruić, J. Vignjević i M. Rimac Jurinović (2017) dramsko stvaralaštvo uz dodatno obrazovanje zahtjeva strukturiranje i igranje predstave s potenciranjem razvoja sposobnosti i raznih vještina koje su primjenjive u drugim aspektima života. Primjerice, kako bi se predstava uspješno odigrala, potrebno je razviti zavidnu razinu prezentacijskih vještina te uvjeriti publiku u ono što osoba kao glumac govori. Odnosno, razvoj specifične vještine poput prezentiranja, omogućava djetetu uspješnije javne nastupe ili primjenjivost u kasnijim zahtjevnijim stadijima obrazovanja. U konačnici, svakome tko sudjeluje u dramskome stvaralaštvu cilj je proaktivno djelovati u kreaciji predstave te razvoju ostalih komunikacijskih sposobnosti.

6.3. *Dramska kultura*

Dramska kultura kao teorijski pojam obuhvaća obrazovanje s više aspekata koji podrazumijevaju dramaturgiju, teatrologiju, povijest kazališta i samo dramsko obrazovanje.

Usvojena teorijska znanja nužno je dopuniti praktičnim dijelovima koji zapravo označavaju stjecanje određenoga iskustva pomoću gledanja, analitike i valoriziranja predstave, odnosno cilj je dramske kulture razviti kompetenciju gledatelja (Gruić i sur., 2017).

Rimac Jurinović (2018) zaključuje da o dramskoj umjetnosti unutar osnovnoškolskoga obrazovanja učenici uče na satovima Hrvatskoga jezika gdje se upoznaju s osnovnim teorijskim pojmovima i vrstama te je unutar zadataka koji su predviđeni kurikulumom pretpostavljeno da učenici analiziraju, ali i interpretiraju dramske tekstove. Također navodi da danas učenici sve manje uče o samome kazalištu, a razlog leži u činjenica da se pojavljuju isključivo u ulozi gledatelja koji promatraju, analiziraju, te razvijaju stavove o određenim temama koje su predstavljene u kazalištu.

7. Dramska igra

Igra se definira kao jedan od oblika izražavanja koji počinje odmah na početku odrastanja. Igra omogućava djeci da prikažu određene stvarne događaje te ožive uloge tako da igraju starije likove, ali i odglume razgovore, što im pomaže u razumijevanju odnosa i načina na koji se ljudi ponašaju (Mijatović, 2011).

Ladika (1983) smatra da dramska igra zahtjeva organiziranost kako bi sudionici mogli što vjernije prikazati određene stvari, likove ili događaje pomoću govora, pokreta ili zvuka te iste prenijeti prema gledateljima. Dramska igra omogućava djeci da stvore i razvijaju svijet koji žele te postaju kreativni od same ideje do razvoja određene igre.

Značaj dramske igre ističe se u osjećajima slobode, sigurnosti i lakšeg učenja koji pruža dramska igra jer kao takva direktno utječe na spontani razvoj kreativnosti, izražavanja i osjećaja. Dramska igra omogućava djeci da u različitim likovima razvijaju određene uloge koje se bave različitim temama, te na taj način djeca nailaze na probleme i određene situacije (Lugomer, 2000).

Vukojević (2016) prema Pavis (2004) definira dramsku igru kao grupnu praksu u kojoj sudjeluje skupina igrača, a ne glumaca, koji zajednički improviziraju na neku unaprijed odabranu temu. Sudionici dramske igre moraju ovladati i razumjeti način funkcioniranja kazališta te im uz navedeno dramska igra omogućava određenu razinu slobode na emotivnoj razini, ali i oslobađanje od potencijalnih problema koje žele artikulirati prema ostalim sudionicima i gledateljima.

Dramska igra spada u didaktičke metode jer predstavlja oblik učenja. Korištenjem raznih postupaka može se razviti okruženje u kojemu učenik stječe iskustvo, ali i razvija svoje interpersonalne vještine pomoću interakcija s drugim sudionicima (Krušić, 2012).

Pomoću dramske igre i vježbe vraćamo se u ono davno rano stanje kada nam je igra bila prirodna, a kreativnost nam nije sputavana, te učimo pomoću osnovnoga unutarnjeg nagona svakoga ljudskog bića da djeluje te promatra sebe i druge. Dramska igra i vježba budi, potiče i razvija neki segment osobe. Nakon čestoga prakticiranja igara, u drugim životnim okolnostima osobe lakše komuniciraju, s manje stresa te više lakoće i spretnosti, što znači da se korištenjem dramskih igara razvijaju komunikacijske vještine (Hrvatski centar za dramski odgoj, 2017).

7.1. Pravila dramske igre i uloga voditelja

Svaka igra svojim pravilima određuje zanimljivost, dinamičnost i smisao igre. Bez pravila, igra ne bi imala smisla te se ne bi uspjela provesti. Dramska igra, kao i ostale igre, zahtijeva jasno određena pravila i disciplinu sudionika, što je nužan uvjet za realizaciju igre. Po vlastitoj želji i izboru, učenici se uključuju u dramske aktivnosti (Fileš i sur, 2008)

Lugomer (2000) ističe da je greška jedan od načina učenja te je potrebno učenicima tako objasniti i osloboditi ih od straha da pogriješe. Pravila dramske igre odbacuju nadziranje, praćenje i procjenjivanje učenika te traže utvrđivanje cilja i svrhe tako da bude shvatljivo i jasno svima. U dramskoj igri svi su izjednačeni i sposobni za igranje te se ne smije dogoditi da se učenici zapitaju hoće li moći i znati odigrati igru. Voditelj iznosi pravila koja vrijede i za sudionike i za voditelja, jer djeca moraju doživjeti voditelja kao osobu koja poštuje i pridržava se pravila. Igra gubi smisao i zanimljivost ako sudionici dožive nelagodu i suzdržavanje voditelja.

Ključni element za daljnje stvaralaštvo je sloboda iskazivanja vlastitih ideja, što učenici dobivaju prilikom samostalnoga stvaranja dramskoga svijeta te ulaskom voditelja u svijet koji su kreirali. Stoga je neophodno i potrebno da voditelj sudjeluje u igranju dramske igre, ali bez ukazivanja na pogreške i nedostatke koje su se dogodile prilikom igranja. Nedostatak vremena u nastavnome procesu za izvođenje dramskih igara pokazuje se kao problem te je potrebno upotrijebiti dramsku igru u obliku nastavne metode. Učenici će biti motivirani za rad samo ako osjećaju dinamičnost, zanimljivost i radost, što im pruža upravo dramska igra te se time obogaćuje samu nastavu. Dramska igra u nastavi u prvi plan stavlja odgojne aspekte nastavnoga procesa te dodatno potiče grupe učenika koji su zainteresirani za rad (Lugomer, 2000).

Gruić (2002) navodi kako se može pojaviti problem discipline, tj. održavanja reda prilikom izvođenja dramske igre. Kako bi se realizirala organizirana igra, učenici moraju promišljati, doživljavati i aktivno slušati te će se problem nediscipline uspješno riješiti. Organizirana dramska igra uz disciplinu pruža učenicima osjećaj slobode iskazivanja vlastitih

stavova. Tijekom dramskoga rada voditelj i sudionici trebaju poštivati pravila ponašanja. Nastavni sat treba, prije svega, biti zanimljiv te voditelji moraju zadržavati i usmjeravati dječju pažnju na ciljani sadržaj. Bitna odrednica za red i mir prilikom dramske igre jest pažljivo slušati, što se očekuje i od voditelja. Odmah na početku dramske igre preporučuje se zauzeti čvršći stav koji kasnije može popustiti. Ugodna atmosfera ključna je i vrlo poželjna u dramskome radu, a tome doprinosi miran, stalozen glas voditelja te njegova pripremljenost za provođenje dramske igre.

Analiza rada poželjna je i potrebna nakon provedene dramske igre te tu ulogu preuzimaju učenici, a voditelj promatra i uskače ako ima potrebe za time. Tijekom analize nije dozvoljeno ocjenjivati i komentirati glumačke sposobnosti učenika te naglasak stavljati na pogreške koje su bile vidljive u samome procesu dramske aktivnosti (Lugomer, 2000).

Bojović (2013) objašnjava prednosti razvoja djeteta dramskim metodama te ističe da djeca pomoću dramske aktivnosti stječu samopouzdanje i pozitivno samopoimanje, razvijaju maštu, empatiju i toleranciju. Dramske igre uvjetuju nastupe pred drugim ljudima te djeci pomažu u razvijanju i koordinaciji razmišljanja, govora i kretanja u prostoru. Razvoj navedenih osobina djeci kasnije može biti dobar temelj za javno prezentiranje vlastitih stavova i razmišljanja te suradnje s drugima uz uvažavanje drukčijeg mišljenja i stava. Također, dramska igra sudionicima pomaže u razvoju izražavanja ideja (verbalno i neverbalno) što razvija i podiže razinu komunikacijskih vještina.

7.2. Kompetencije učitelja

U svakome području ljudskoga rada potrebno je imati određene kompetencije. Veće kompetencije su nužne kod složenijega rada koji je zahtjevan i odgovoran. Učitelji nakon završenoga fakulteta moraju kontinuirano raditi na vlastitim kompetencijama zbog važnosti i odgovornosti njihovoga posla. Kompetentnost učitelja se može vrednovati na temelju znanja, sposobnosti i vrijednosti uz priznanje onih s kojima učitelj radi (Jurčić, 2012).

Bežen (2008) kompetenciju objašnjava kao sposobnost osobe za obavljanje određenoga zadatka, odnosno postoji metodičko znanje i metodičke kompetencije. Kompetencije i njihov razvoj temelje se na prihvaćanju koncepcija novih nastavnih programa, ali i novih metodičkih pristupa u učenju.

Nužno je da učitelj prilikom provođenja dramskih igara posjeduje kompetencije jer odgovornost za razvoj i smjer dramske igre, kao i procesa, pripada učitelju. Stoga je izuzetno bitno da učitelj ima suradnički pristup te potiče učenike na samostalan rad i proaktivan pristup radu. Važno je i sudjelovanje učitelja u dramskoj priči s učenicima jer na taj način učitelj može

promatrati što se događa, ali i kontrolirati razvoj dramske priče odnosno sugerirati moguća poboljšanja te dodatno potaknuti kreativnost učenika (Krušić, 2012).

Vukojević (2016) ističe da je uz osposobljavanje učitelja tijekom formalnoga obrazovanja i profesionalnoga napretka nužno da učitelji aktivno i kontinuirano posjećuju stručne edukacije i konferencije koje se temelje na temama suvremene nastave. Odnosno, kontinuiranim obrazovanjem i cjeloživotnim učenjem učitelji moraju osigurati razvoj vlastitih kompetencija radi daljnjeg poticanja učenika na samostalnost, kreativnost i ono najbitnije, motivaciju.

8. Improvizacija

Improvizacija kao igra ne traži tehniku pisanja i stvara se u hodu, na licu mjesta, te kao djelotvorna metoda utječe na kritičko razmišljanje, kreativnost i razvijanje karaktera. U improvizaciji se odmah postižu rezultati jer se od sudionika ne traži višesatna priprema i učenje teksta napamet, već sudionici, učenici, postaju aktivni u trenutku započinjanja igre (Scher i Verrall, 2006).

Spontana i kreativna aktivnost koja se razvija bez višesatnoga uvježbavanja definira se kao improvizacija. Improvizacija kao dramska metoda zahtijeva prethodno iskustvo izvođača, dogovor i pripremu. Ovisno o cilju koji se namjerava postići koriste se različite vrste improvizacije, stoga postoji scenska i vođena improvizacija. U scenskoj improvizaciji očekuje se od sudionika kreativno sudjelovanje, odnosno gluma. U nastavnom procesu učitelji najviše koriste vođenu improvizaciju te ju kombiniraju s različitim tehnikama i dramskopedagoškim postupcima. U takvome radu nije poželjno procjenjivati stvaralačko oblikovanje, odnosno glumu, već se glavna značajka stavlja na igranje uloge i prikazivanje određene situacije te je poželjnije diskutirati o dramskom ponašanju (Čubrilo i sur., 2017).

Improvizacija se može koristiti i u socijalno osjetljivim temama kao što su zlostavljanje u školi ili obitelji, govor mržnje, rasizam i drugo jer se na efikasan način učenicima može prezentirati stvarna slika događaja što im pruža promatranje iz drugoga kuta. Improvizacijom učenici mogu izraziti vlastite osjećaje, jačati govorne sposobnosti i slušati o osjećajima drugih, što im dodatno pomaže u shvaćanju realne slike života. Time se razvija razumijevanje, poštovanje i tolerancija. Temeljna odrednica u improvizaciji jest govor, što je učenicima u počecima kompliciranije, ali redovitim korištenjem govora pomak će se zasigurno vidjeti i osjetiti na stečenim komunikacijskim vještinama učenika. Učenici u improvizaciji instinktivno razmišljaju i pokreću maštu. Improvizacija je u nastavnome procesu jako dragocjeno obrazovno sredstvo jer osigurava istodoban rad svim učenicima uz najveću moguću uključenost te učitelju

pruža mogućnost ujedinjenja razreda. Improvizacija kao takva nije samo izdvojeni djelić dramske igre, nego je istu potrebno kontinuirano razvijati i nadograđivati. Izrazito je bitna uloga učitelja u samoj nadogradnji improvizacije. Odnosno, učitelj kao kontrolor mora razvijati improvizaciju, uvesti lik, promijeniti mjesto radnje ili uvjete. Kompetentnost, maštovitost i kreativnost učitelja izrazito je potrebna jer je učitelj taj koji mora nadograđivati svoje znanje te se cjeloživotno usavršavati (Scher i Verrall, 2006).

9. Dramska igra u Nastavnome planu i programu (2006) te Kurikulumu (2019)

Pojam dramska igra ne pojavljuje se u razrednoj nastavi u *Nastavnome planu i programu za osnovnu školu* te *Kurikulumu*, već se pojavljuju drugi elementi dramskoga odgoja. Analizirajući *Nastavni plan i program* (2006) od prvoga do četvrtoga razreda, iz nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, pojavljuju se sljedeći elementi dramskoga odgoja:

- U prvome razredu iz nastavnoga područja *Književnost* navode se ključni pojmovi: *igrokaz, pozornica, gledalište* i *lutkarski igrokaz*. Iz nastavnoga područja *Medijska kultura* navode se ključni pojmovi: *lutka* i *lutkarska predstava*.
- U drugome razredu iz nastavnoga područja *Književnost* navode se ključni pojmovi: *igrokaz, glumac, uloga* i *gluma*. Iz nastavnoga područja *Medijska kultura* navode se ključni pojmovi: *kazalište, kazališna predstava, pozornica* i *gledalište*.
- U trećemu razredu iz nastavnoga područja *Književnost* navode se ključni pojmovi: *dogadjaj, lik, vrijeme radnje* i *mjesto radnje*. Iz nastavnoga područja *Medijska kultura* navodi se ključni pojam *glumac*.
- U četvrtome razredu iz nastavnoga područja *Književnost* navode se ključni pojmovi: *dijalog, monolog, govor lika* i *ponašanje lika*. Iz nastavnoga područja *Medijska kultura* ne navode se ključni pojmovi.

Iz ovoga je vidljivo kako je pojmovlje o elementima dramskoga odgoja skromno u usporedbi sa zastupljenošću termina pripovijedanje. U trećemu i četvrtome razredu, umjesto proširivanja i produblivanja nema novih pojmova. Nedostaju praktični primjeri te je stavljeno preveliko težište na prepoznavanje, imenovanje i ponavljanje pojmova. Pojmove je potrebno proširiti i produbiti tako da zadovolje učeničku potrebu za igrom, stvaralaštvom i maštanjem.

Analizirajući *Kurikulum* (2019) od prvoga do četvrtoga razreda iz nastavnoga predmeta Hrvatski jezik, pojavljuju se sljedeći elementi dramskoga odgoja:

- U prvome razredu iz područja *B. Književnost i stvaralaštvo* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ B.1.2. Učenik sluša/čita književni tekst, izražava o čemu tekst govori i prepoznaje književne tekstove prema obliku u skladu s jezičnim razvojem i dobi“. U razradi toga ishoda navodi se da učenik „prepoznaje igrokaz prema obliku“. Kao sadržaj za ostvarivanje ishoda navodi se kratki igrokaz. Iz područja *C. Kultura i mediji* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ C.1.2. Učenik razlikuje medijske sadržaje primjerene dobi i interesu“. U razradi tog ishoda navodi se da učenik „izdvaja primjerene medijske sadržaje i razgovara o njima: kazališne predstave“.
- U drugome razredu iz područja *B. Književnost i stvaralaštvo* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ B.2.2. Učenik sluša/čita književni tekst i razlikuje književne tekstove prema obliku i sadržaju“. U razradi tog ishoda navodi se da učenik „razlikuje igrokaz po obliku i sadržaju, uočava obilježja igrokaza za djecu: lica, dijalog“. Kao sadržaj za ostvarivanje ishoda navodi se kratki igrokaz.
- U trećemu razredu iz područja *B. Književnost i stvaralaštvo* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ B.3.2. Učenik čita književni tekst i uočava pojedinosti književnoga jezika“. Kao sadržaj za ostvarivanje ishoda navodi se dječji igrokaz. „OŠ HJ B.3.3. Učenik čita prema vlastitome interesu te razlikuje vrste knjiga za djecu“. U razradi tog ishoda navodi se da učenik „prepoznaje igrokaz“. „OŠ HJ B.3.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta“. U razradi toga ishoda navodi se da učenik „stvara različite individualne uratke: glumi u igrokazu“.
- U četvrtome razredu iz područja *B. Književnost i stvaralaštvo* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ B.4.2. Učenik čita književni tekst i objašnjava obilježja književnoga teksta“. U razradi toga ishoda navodi se da učenik „objašnjava osnovna obilježja igrokaza, prepoznaje obilježja dramskih testova: lica, dijalog, monolog“. Kao sadržaj za

ostvarivanje ishoda navodi se igrokaz. Iz područja C. *Kultura i mediji* navodi se odgojno-obrazovni ishod: „OŠ HJ C.4.2. Učenik razlikuje elektroničke medije primjerene dobi i interesima učenika“. U razradi toga ishoda navodi se da učenik „zamjećuje sličnosti i razlike između književnoga djela, kazališne predstave ili filma nastalih prema književnome djelu“.

Iz *Kurikuluma* (2019) vidljivo je da se pojmovlje o elementima dramskoga odgoja u nižim razredima ostvaruje igrokazom. Samo u trećemu razredu očekuje se od učenika da glumi u igrokazu, a u prvome, drugome i četvrtome razredu stavlja se težište na prepoznavanje i razlikovanje pojmova. S druge strane, termin pripovijedanje u sva četiri razreda traži od učenika da sami pripovijedaju. Ovdje isto tako nedostaju praktični primjeri te je prevelik fokus na imenovanju i ponavljanju pojmova. Potrebno je učenicima pružiti veselje tako da sami stvaraju, maštaju i igraju.

Rimac Jurinović (2018) prema Matoš (2013) napominje da su obrazovanje i kultura povezani u procesu koji je kontinuiran: „*Kultura istinski obrazuje, a istinsko obrazovanje stvara kulturu*“ te dodaje: „*Umjetnost u kurikulumu ima moć objedinjavanja obrazovnih i, često zanemarenih, odgojnih sadržaja*“.

10. Pripovijedanje i improvizacija

Improvizacija kao dramska igra i pripovijedanje vrlo su slične, ali i različite aktivnosti koje učitelji mogu iskoristiti u nastavnom procesu. Stoga ih je neophodno razlikovati. Improvizacija omogućuje učenicima ulazak u razne uloge dok pripovijedanje pruža učenicima ulazak u ulogu pripovjedača. U ovome diplomskom radu željelo se ispitati jesu li učitelji razredne nastave upoznati s pripovijedanjem i dramskom igrom te njihovim vrijednostima i koriste li ih u svome radu. Ako se improvizacija i pripovijedanje upotrijebe na pravilan način, učitelji i učenici mogu primiti niz vrijednosti koje proizlaze iz spomenutih metoda.

10.1. Sličnosti

Pripovijedanje i improvizacija važni su oblici učenja jer su utemeljeni na onome što je djeci shvatljivo i blisko te sadrže niz vrijednosti koje pomažu razriješiti svakodnevne probleme i nedoumice. Zajednički omogućuju učenicima ulazak u razne uloge. U nastavnome procesu dragocjeno su obrazovno sredstvo jer osiguravaju istodoban rad svim učenicima uz najveću moguću uključenost te učitelju pružaju mogućnost ujedinjenja razreda. Pripovijedanje i

improvizacija kao dramske metode pozitivno djeluju na učenike jer njegovim korištenjem učenici razvijaju vlastitu osobnost, kreativnost, maštu, način mišljenja i zaključivanja. U improvizaciji i pripovijedanju naglasak se stavlja na govorenje i pričanje te na taj način učenici razvijaju komunikacijske vještine. Pripovijedanje i improvizacija kreativne su aktivnosti koje se mogu izvoditi spontano, ali mogu zahtijevati i neku vrstu pripreme, dogovora. Glavna riječ u ovim aktivnostima jest igranje uloga, u pripovijedanju je to ulazak u ulogu pripovjedača, a u improvizaciji je to ulazak u ulogu, prikazivanje neke priče. U improvizaciji i pripovijedanju nije poželjno procjenjivati glumu već treba staviti naglasak na razvijanje govornih sposobnosti, svjesnoga iskazivanja osjećaja i kreativnosti .

10.2. Razlike

Pripovijedanje je oblik komunikacije u kojoj se razmjenjuju ideje, misli, vrijednosti i događaji, a improvizacija je dramski oblik koji se stvara *u hodu* te omogućuje najbrže rezultate jer sudionici postaju odmah aktivni. Pripovijedanje podrazumijeva sposobnost oblikovanja i strukturiranja priče, vještinu pisanja, pamćenje teksta, višesatnu pripremu te se odvija unutar onih koji gledaju, u njihovim glavama i tijelu. S druge strane, improvizacija ne zahtijeva dugotrajnu pripremu, vještinu pisanja i pamćenje teksta te se osmišljava na licu mjesta. Ključna razlika između pripovijedanja i improvizacije jest ta da se u improvizaciji priča događa u stvarnome prostoru i vremenu, ulazi se u događaj i publika ga vidi, dok se u pripovijedanju o događaju pripovijeda i verbalno opisuje te iznosi publici, slušateljima.

11. Metodologija istraživanja

11.1. Predstavljanje i cilj istraživanja

U poglavljima je predstavljen teorijski dio o pripovijedanju i dramskoj igri. Istraživanjem se željelo ispitati jesu li se učitelji razredne nastave susreli s pojmovima pripovijedanje i dramska igra te njihovim vrijednostima i koriste li ih u svome radu. Ključan problem kojim se istraživanje bavi jest pronalaženje razloga zašto se spomenute metode ne koriste u radu te je li problem u procesu obrazovanja učitelja ili manjku vremena.

11.2. Uzorak

Istraživanje je provedeno na uzorku od 156 učitelja razredne nastave.

11.3. Instrumenti

Ispitanicima je podijeljen anonimni strukturirani anketni upitnik napravljen u alatu *Google forms* (Prilog 1).

11. 4. Analiza podataka i rasprava

11.4.1. Opći podatci o uzorku

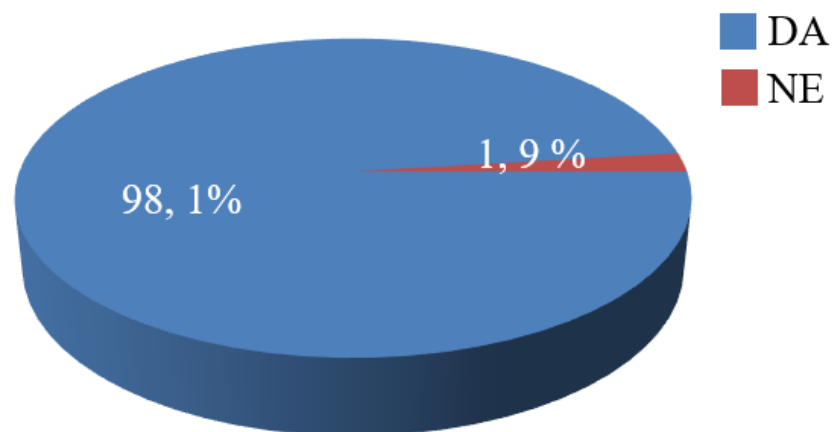
Od ukupno 156 ispitanika, 153 su učiteljice, a trojica su učitelji. Pedeset i devet ispitanika ima od 11 do 25 godina radnog iskustva. Podjednaki broj ispitanika, njih trideset i devet, ima do 5 godina i više od 25 godina radnoga iskustva. Devetnaest ispitanika ima od 6 do 10 godina radnoga iskustva.

Najveći broj učitelja ima završeni petogodišnji studij razredne nastave s pojačanim predmetom (49 ispitanika); 32 ih je završilo četverogodišnji studij razredne nastave s pojačanim predmetom; dvogodišnji studij razredne nastave na Učiteljskoj akademiji završio je 31 ispitanik, 28 je završilo četverogodišnji studij razredne nastave bez pojačanoga predmeta, dok ih je deset završilo dvogodišnji studij s naknadnim obrazovanjem (u trećoj i četvrtoj godini). Dvoje ispitanika ima završeni petogodišnji studij bez modula, dok po jedan ispitanik ima završeni studij kroatistike, edukacijsko-rehabilitacijski studij, informacijske znanosti i petogodišnji studij na Filozofskome fakultetu.

11.4.2. Rezultati upitnika

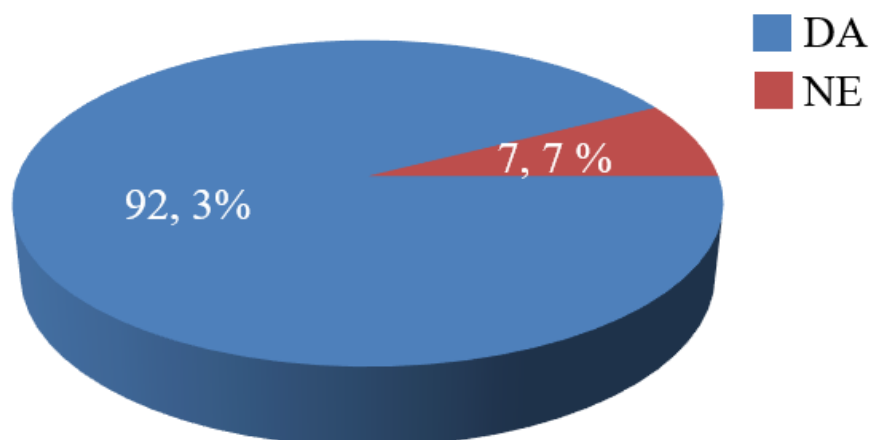
Anketni upitnik kreiran je radi izrade diplomskoga rada te je ispunjavanje istog bilo dobrovoljno i anonimno. Sastojao se od dvadeset i jednog pitanja te je sadržavao pitanja zatvorenoga i otvorenoga tipa kao i pitanja s višestrukim izborom.

Na pitanje *Tijekom svoga obrazovanja upoznat/a sam s pojmom pripovijedanje*, ispitanici su mogli odgovoriti *da* ili *ne*. Navedeni graf pokazuje kako je čak 98,1 %, tj. 153 učitelja upoznata pojmom pripovijedanje dok 1,9 % ili 3 ispitanika nije upoznato s tim pojmom. To je dokaz da su se učitelji tijekom obrazovanja susreli s pojmom pripovijedanje.

Grafikon 1. Prikaz upoznatosti s pojmom *pripovijedanje* prilikom obrazovanja učitelja

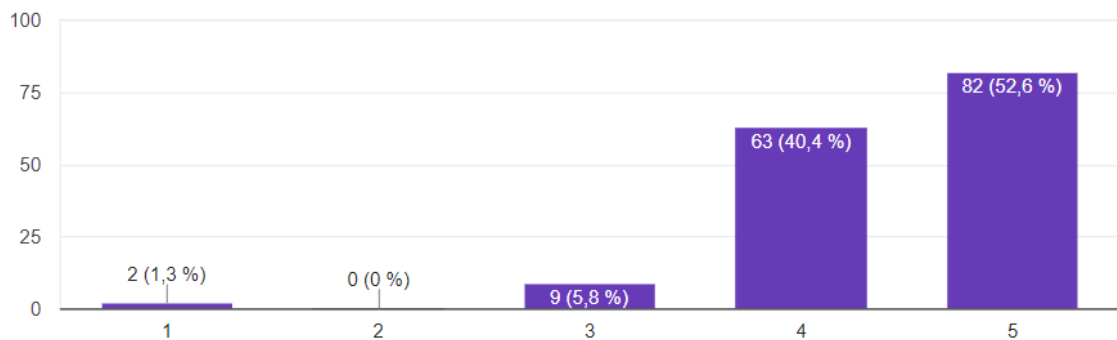
Na pitanje *Tijekom svoga obrazovanja upoznat/a sam s pojmom dramska igr*, ispitanici su mogli odgovoriti *da* ili *ne*. Navedeni graf pokazuje kako je čak 92,3 % ili 144 učitelja upoznato s dramskom igrom, dok 7,7 % ili 12 učitelja nije upoznato s pojmom dramska igra tijekom obrazovanja. Iz ovoga je vidljivo da su se učitelji tijekom obrazovanja upoznali pojam dramske igre.

Grafikon 2. Prikaz upoznatosti s pojmom *dramska igra* tijekom obrazovanja učitelja

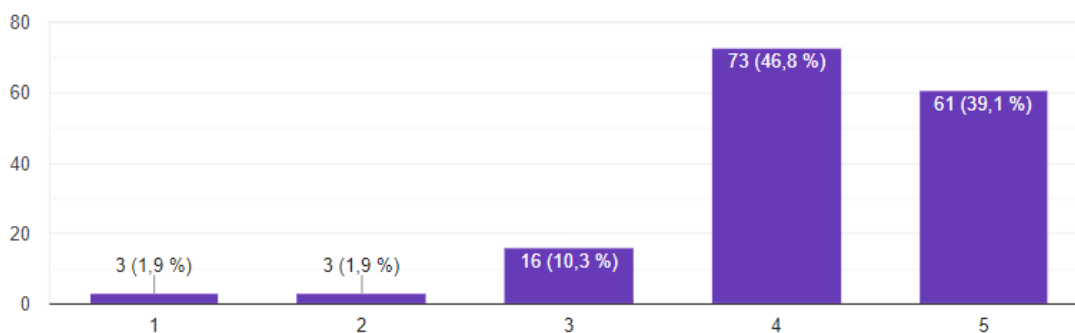
Na sljedeće tvrdnje ispitanici su mogli odgovoriti birajući jedan od pet stupnjeva slaganja s predloženom tvrdnjom (*Likertova skala*). Uputa je glasila da pažljivo pročitaju sljedeće tvrdnje te procijene u kojoj se mjeri slažu s navedenim: 1 = uopće se ne slažem; 2 = uglavnom se ne slažem; 3 = niti se slažem, niti se ne slažem; 4 = uglavnom se slažem; 5 = u potpunosti se slažem.

S tvrdnjom *Pripovjedač mora posjedovati određene specifične kompetencije u potpunosti se slaže* 52,6 % ispitanika, uglavnom se slaže 40,4 % ispitanika, a 5,8 % je odgovorilo da se niti slaže, niti se ne slaže; dok je 1,3 % odgovorilo da se uopće ne slaže. Iz dobivenih podataka može se isčitati kako su učitelji svjesni važnosti kompetencija. Kako Jurčić (2012) navodi, posao učitelja je zahtjevan i odgovoran pa su mu potrebne višebrojne kompetencije koje se razvijaju u početnoj izobrazbi te se dalje nastavljaju usavršavanjem i dodatnim educiranjem.

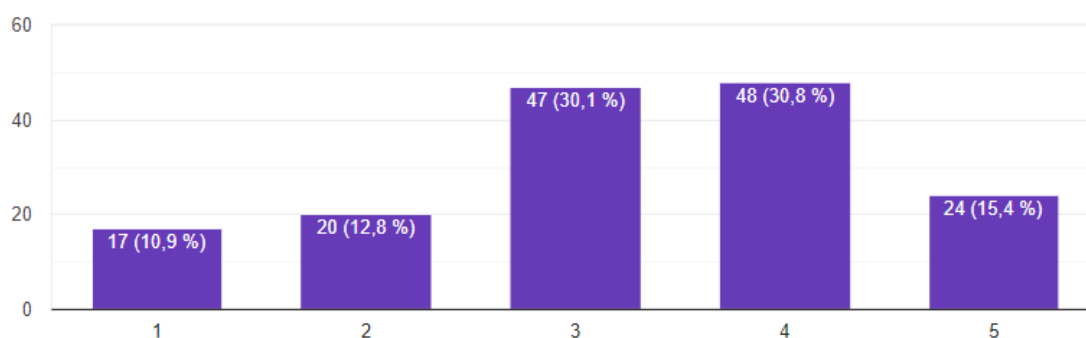
Grafikon 3: Prikaz stava ispitanika o specifičnim kompetencijama pripovjedača

S tvrdnjom *Učitelj za provođenje dramskih igara mora posjedovati specifične kompetencije u potpunosti se slaže* 39,1 % ispitanika, uglavnom se slaže 46,8 % ispitanika, 10,3 % je odgovorilo da se niti slaže, niti se ne slaže, dok je 1,9 % ispitanika odgovorilo da se uglavnom ne slaže i da se uopće ne slaže. Također, kao i za kompetencije pripovjedača gotovo svi učitelji se slažu da za provođenje dramskih igara moraju posjedovati specifične kompetencije, što ponovno ukazuje na svijest o potrebi za usavršavanjem i razvojem kompetencija.

Grafikon 4. Prikaz stava ispitanika o specifičnim kompetencijama učitelja za provođenje dramskih igara

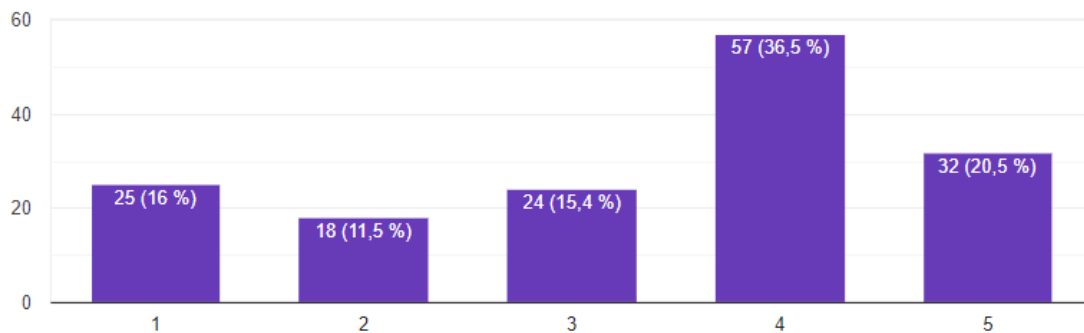
Tvrđnja *Pripovijedanje je učenje pripremljenog teksta koji se kasnije izvodi pred publikom* rasprišla je ispitanike po skali tako da se u potpunosti s tvrdnjom slaže 15,4 % ispitanika, uglavnom se slaže 30,8 % ispitanika, 30,1 % je odgovorilo da se niti slaže, niti se ne slaže, 12,8 % ispitanika uglavnom se ne slaže, dok se 10,9 % uopće ne slaže. Velički (2013) ističe da pripovjedač mora znati kostur i tijek priče te važne rečenice napamet. Pod time se ne podrazumijeva *puko* učenje cijeloga teksta napamet, već pripremanje teksta u obliku stripa ili ispisivanja ključnih rečenica te je vrlo je važno uzeti dovoljno vremena za samu pripremu i emocionalno se povezati s pričom. Iz ovoga je vidljivo kako su učitelji upoznati s pripovijedanjem te su podijeljenoga stava o pripovijedanju kao učenju teksta koji se izvodi pred publikom, odnosno različito tumače pojam.

Grafikon 5. Prikaz stava ispitanika o pripovijedanju kao učenju teksta koji se izvodi pred publikom

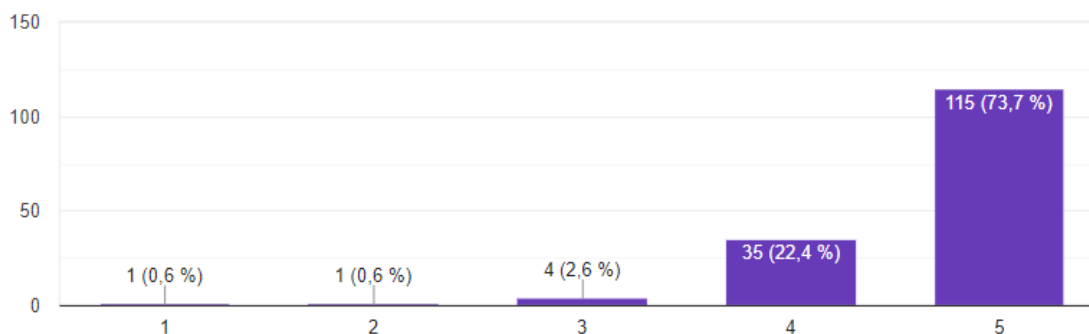
Istraživanje je pokazalo da se s tvrdnjom *Dramska igra je učenje pripremljenog teksta koji se kasnije izvodi pred publikom* u potpunosti slaže 20,5 % ispitanika, 36,5 % se uglavnom slaže, 15,4 % se niti slaže, niti se ne slaže, dok se 11,5 % ispitanika uglavnom ne slaže, a 16 % je odgovorilo da se uopće ne slaže s navedenom tvrdnjom. Kako je u teoriji navedeno, „dramski

odgoj odbacuje učenje pripremljenog teksta koji glumci kasnije izvode pred publikom i stavlja u središte sami proces stvaralaštva“ (Škuflić-Horvat, 2008). Značaj dramske igre ističe se u osjećajima slobode, sigurnosti i lakšega učenja koji pruža dramska igra jer kao takva direktno utječe na spontani razvoj kreativnosti, izražavanja i osjećaja kod djece te se od njih ne očekuje profesionalna gluma (Lugomer, 2000). Iz ovoga je vidljivo da su učitelji upoznati s pojmom, ali ga osobno tumače drugačije nego dramskopedagoška struka.

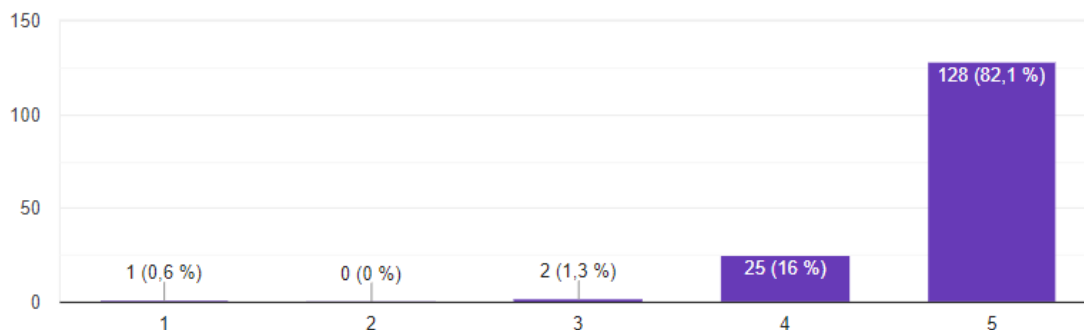
Grafikon 6. Prikaz stava ispitanika o dramskoj igri kao učenju teksta koji se izvodi pred publikom

Istraživanje je pokazalo da se s tvrdnjom *Učiteljevo pripovijedanje doprinosi razvoju komunikacijskih vještina učenika* u potpunosti slaže 73,7 % ispitanih učitelja, 22,4 % je odgovorilo da se uglavnom slaže, 2,6 % odgovorilo je da se niti slaže, niti ne slaže; 0,6 % ispitanika uglavnom se ne slaže, a 0,6 % se uopće ne slaže. Pripovijedanja nema bez jezičnih djelatnosti slušanje i govora. Učenici prvo moraju usvojiti slušanje jer se slušanjem zapravo spoznaje snaga izrečene riječi i započinje pripovijedanje. Učenici će znati dobro slušati i govoriti akonaučje slušati književnoumjetničku riječ. Slušajući priče, dijete dobiva puno obavijesti i veći potencijal pomoću čega se izgrađuju literarne i jezične sposobnosti, stav prema samome sebi i međuljudski odnos, što rezultira razvojem boljih komunikacijskih vještina učenika (Visinko, 2005). Iz ovoga je vidljivo da se učitelji razredne nastave slažu sa strukom da pripovijedanje doprinosi razvoju komunikacijskih vještina učenika.

Grafikon 7. Prikaz stava ispitanika o učiteljevom pripovijedanju koje doprinosi razvoju komunikacijskih vještina učenika

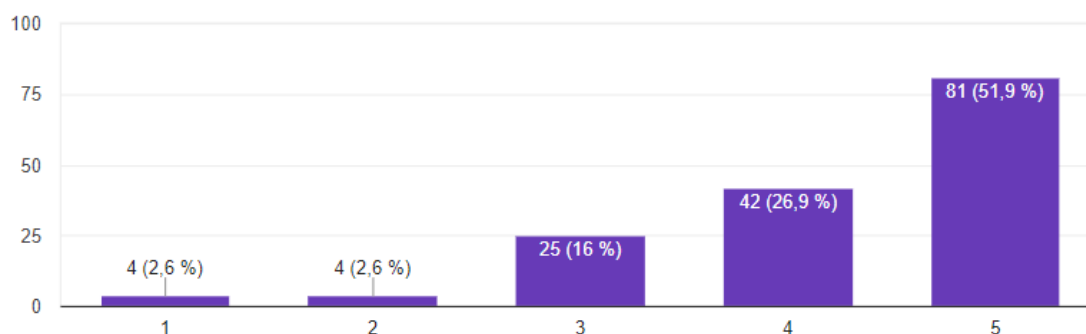
Istraživanje je pokazalo da se s tvrdnjom *Dramska igra doprinosi razvoju komunikacijskih vještina učenika* u potpunosti slaže 82,1 % učitelja ispitanika, 16 % je odgovorilo da se uglavnom slaže; 1,3 % se niti slaže, niti ne slaže, dok je 0,6 % tj. jedan učitelj odgovorio da se uopće ne slaže. Ispitanici su se složili sa strukom, odnosno da dramska igra i vježba budi, potiče i razvija neki segment osobe. Nakon čestoga prakticiranja igara, u drugim životnim okolnostima osobe lakše komuniciraju, što uključuje manje stresa te više lakoće i spretnosti. Znači, korištenjem dramskih igara razvijaju se komunikacijske vještine (Hrvatski centar za dramski odgoj, 2017).

Grafikon 8. Prikaz stava ispitanika o dramskoj igri koja doprinosi razvoju komunikacijskih vještina učenika

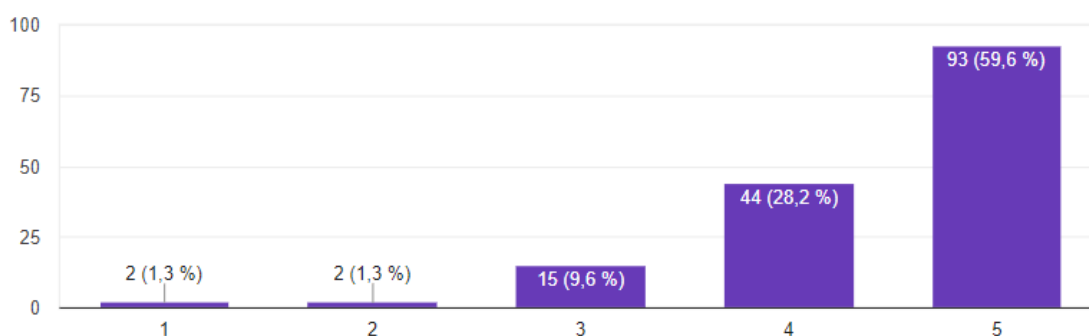
Na tvrdnju *Učiteljevo pripovijedanje utječe na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja učenika*, 51,9 % učitelja ispitanika odgovorilo je da se u potpunosti slaže; 26,9 % se uglavnom slaže, 16 % se niti slaže, niti se ne slaže; 2,6% učitelja uglavnom se ne slaže i 2,6 % se uopće ne slaže. Velički (2013) ističe da prilikom pripovijedanja djecu informiramo o nečemu i naglašuje važnost kreiranja priče kako bi se reagiralo na pojedine situacije ili ponašanje te na taj način utjecalo na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja učenika. Iz ovoga je vidljivo da

se učitelji ispitanici slažu sa strukom, odnosno potvrđuju da učiteljevo pripovijedanje utječe na slobodu izražavanja mišljenja kod učenika.

Grafikon 9. Prikaz stava ispitanika da učiteljevo pripovijedanje utječe na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja učenika

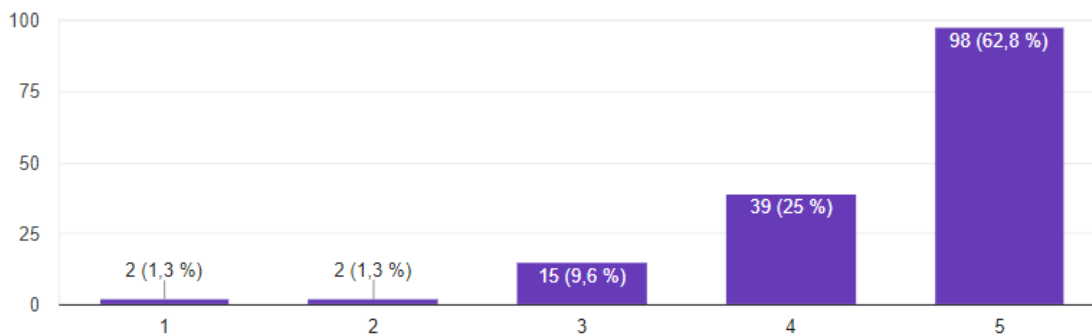
Na tvrdnju *Dramska igra utječe na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja učenika*, 59,6 % učitelja ispitanika odgovorilo je da se u potpunosti slaže: 28,2 % se uglavnom slaže, 9,6 % se niti slaže, niti se ne slaže; 1,3% učitelja uglavnom se ne slaže i 1,3 % se uopće ne slaže. Bojović (2013) naglašava da dramske igre i nastupi pred drugom djecom razvijaju i održavaju pažnju, usklađuju misao, pokret i glas, što će djeci uvelike pomoći u budućnosti i potaknuti ih na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja. Iz ovoga je vidljivo da su i učitelji upoznati s vrijednostima dramske igre.

Grafikon 10. Prikaz stava ispitanika da dramska igra utječe na slobodu izražavanja vlastitog mišljenja učenika

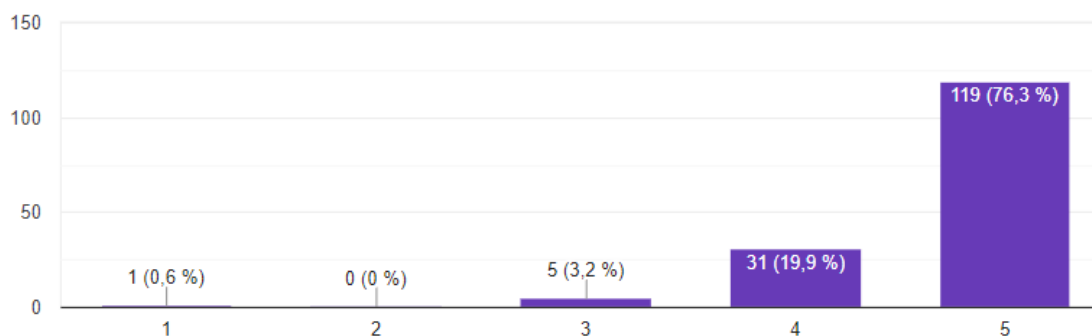
Istraživanje je pokazalo da se s tvrdnjom *Učiteljevo pripovijedanje doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika* slaže u potpunosti 62,8 % ispitanih učitelja, 25 % je odgovorilo da se uglavnom slaže, 9,6 % je odgovorilo da se niti slažem, niti se ne slaže; dok se 1,3 % ispitanika uglavnom ne slaže i 1,63 % se uopće ne slaže. Dobiveni rezultati potvrđuju da

su učitelji svjesni da njihovo pripovijedanje doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika.

Grafikon 11. Prikaz stava ispitanika da učiteljevo pripovijedanje doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika

Istraživanje je pokazalo da se s tvrdnjom *Dramska igra doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika* u potpunosti slaže 76,3 % učitelja ispitanika, 19,9 % je odgovorilo da se uglavnom slaže, 3,2 % se niti slaže, niti ne slaže, dok je 0,6 %, tj. jedan učitelj odgovorio da se uopće ne slažem. Dobiveni rezultati potvrđuju da su učitelji svjesni kako korištenjem dramskih igara doprinose razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika.

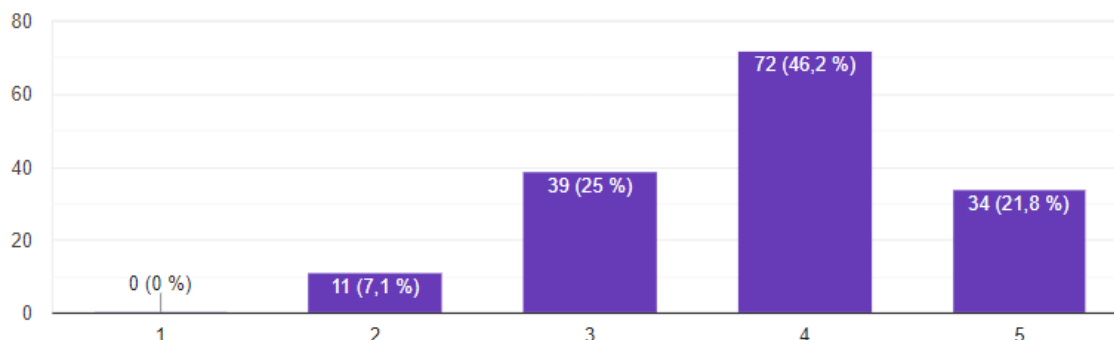

Grafikon 12. Prikaz stava ispitanika da dramska igra doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika

Na sljedeća pitanja ispitanici su mogli odgovoriti birajući jedan od pet stupnjeva slaganja s predloženim pitanjem (*Likertova skala*). U anketnome upitniku navedeno je da pažljivo pročitaju sljedeća pitanja te procijene u kojoj se mjeri slažu: 1 = nikad; 2 = rijetko; 3 = često; 4 = vrlo često; 5 = uvijek.

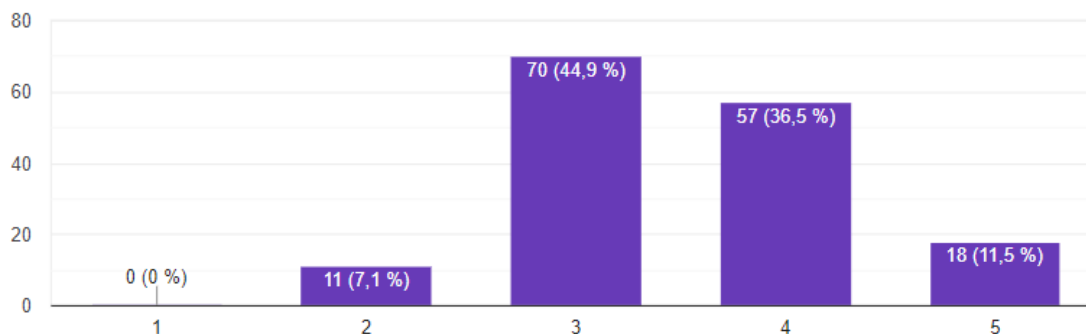
Na postavljeno pitanje *U neposrednom nastavnom procesu, pripovijedate li učenicima priče?*, dobiveni odgovori prikazani su grafikonom prema kojemu iščitavamo kako najveći broj

učitelja vrlo često u nastavnome procesu pripovijeda priče učenicima. Poticajna je činjenica da učitelji pripovijedaju priče učenicima jer ni jedan ispitanik nije odgovorio *nikad*.

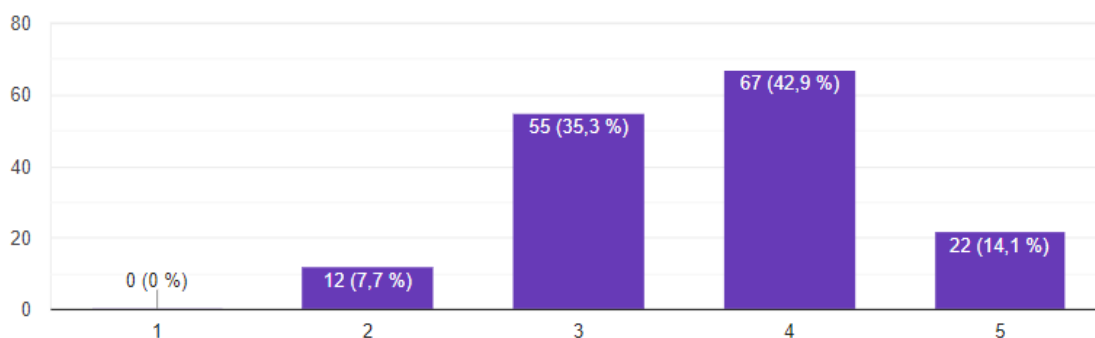
Grafikon 13. Prikaz učestalosti učiteljevog pripovijedanja u nastavnome procesu

Grafikonom 14. prikazani su odgovori na postavljeno pitanje *U neposrednom nastavnom procesu, pripovijedaju li učenici priče?* Učenici često u nastavnome procesu pripovijedaju priče. Motivirajuća je činjenica da učenici *rijetko, često, vrlo često i uvijek* pripovijedaju priče jer ni jedan ispitanik nije izabrao *nikad* te se čini da učenici češće pripovijedaju nego učitelji.

Grafikon 14. Prikaz učestalosti učenikoga pripovijedanja u nastavnome procesu

Odgovori na postavljeno pitanje *U neposrednom nastavnom procesu, provodite li s učenicima dramske igre?* prikazani su grafikonom iz kojeg iščitavamo da najveći broj učitelja vrlo često u nastavnome procesu s učenicima provodi dramske igre. Pohvalno je što niti jedan ispitanik nije odgovorio *nikad*.

Grafikon 15. Prikaz učestalosti učiteljevoga korištenja dramskih igra u nastavnom procesu

Pitanjem *U neposrednom nastavnom procesu, provodite li s učenicima dramsku igru u funkciji?* željelo se ispitati u kojoj funkciji učitelji provode dramsku igru s učenicima. Ispitanici su mogli odabrati jedan od ponuđenih odgovora: isključivo postavljanje predstave, igranje uloge, postavljanje predstave i igranje uloge te ne provodim dramsku igru.

Navedeni grafikon pokazuje kako najveći broj učitelja u nastavnome procesu provodi dramsku igru s učenicima u funkciji postavljanja i igranja uloge. Nejasna je činjenica da je 1,9 % ispitanih učitelja odgovorilo da ne provode dramsku igru, što se ne poklapa s prikazom grafikona 15 (učestalost učiteljevog korištenja dramskih igra u nastavnom procesu). Rezultati potvrđuju kako autorice (Gruić i sur., 2017) navode da je u našoj kulturi i obrazovnome sustavu najzastupljenije skupno osmišljavanje predstave i njena izvedba. Skupina s voditeljem kreira samu predstavu, bira temu i izvedbu te se igra s formom i sadržajem.

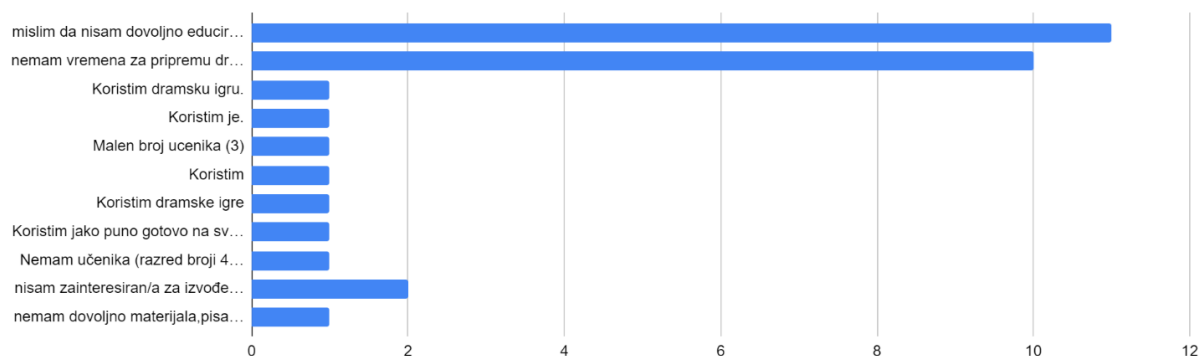

Grafikon 16. Prikaz načina rada učitelja u provođenju dramske igre u nastavi

U sljedećemu pitanju *U slučaju da ne koristite pripovijedanje, razlog je...?* željelo se ispitati koji je razlog što učitelji ne koriste pripovijedanje. Ispitanicima su ponuđeni sljedeći

odgovori: nemam vremena pripremiti se za pripovijedanje, mislim da nisam dovoljno educiran/a za lijepo pripovijedanje, nisam zainteresiran/a za pripovijedanje, bolje čitam te im je dana mogućnost da sami napišu razlog.

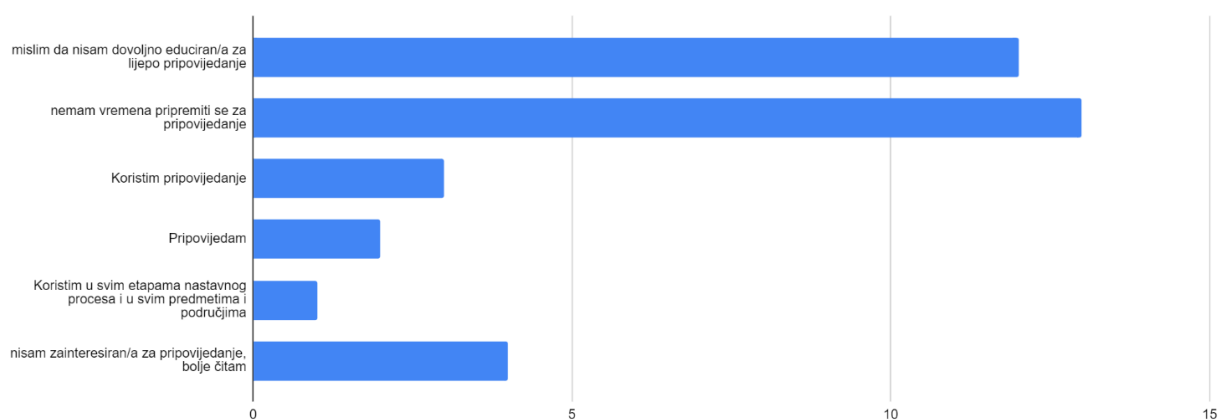
Navedeni grafikon pokazuje kako najveći broj učitelja u nastavnome procesu s učenicima ne provodi pripovijedanje jer nemaju vremena za samu pripremu te smatraju da nisu dovoljno educirani za lijepo pripovijedanje.

Grafikon 17. Prikaz razloga nekoristenja pripovijedanja

U sljedećemu pitanju *U slučaju da ne koristite dramsku igru, razlog je...?* željelo se ispitati koji je razlog nekoristenja dramskih igara u nastavi. Ispitanicima su ponuđeni sljedeći odgovori: nemam vremena za pripremu dramskih igara, mislim da nisam dovoljno educiran/a za izvođenje dramskih igara, nisam zainteresiran/a za izvođenje dramskih igara te im je dana mogućnost da sami napišu razlog.

Grafikon 17. pokazuje kako najveći broj učitelja u nastavnome procesu ne provode dramske igre s učenicima jer nemaju vremena za samu pripremu te smatraju da nisu dovoljno educirani za izvođenje dramskih igara.

Grafikon 18. Prikaz razloga nekoristenja dramskih igara

11. 5. Zaključak istraživanja

Velika većina ispitanih učitelja tijekom svojeg obrazovanja susrela se s pojmovima *pripovijedanje* i *dramska igra*. Iz istraživanja je vidljivo da učitelji razredne nastave razlikuju pojmove pripovijedanje i dramska igra te shvaćaju važnost njihovoga korištenja u nastavnom procesu. Ispitanici se slažu da učiteljevo pripovijedanje doprinosi razvoju komunikacijskih vještina, kreativnosti i maštovitosti učenika te isto potvrđuju za dramsku igru. Učitelji se uglavnom slažu da je za pripovijedanje i provođenje dramskih igara potrebno posjedovati specifične kompetencije. Ispitani učitelji osobno tumače stav o pripovijedanju i dramskoj igri kao učenju teksta koji se kasnije izvodi pred publikom jer dobiveni rezultati pokazuju da su ispitanici podijeljenoga stava o spomenutome te ga interpretiraju drugačije od struke. Velik broj ispitanika slaže se s tvrdnjama u anketi da učiteljevo pripovijedanje i dramska igra doprinose razvoju komunikacijskih vještina, kreativnosti i maštovitosti te da time utječu na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja učenika. Rezultati su pokazatelji da su učitelji svjesni dobiti i svih vrednota koje pružaju pripovijedanje i dramska igra. Ispitani učitelji vrlo često u nastavnom procesu pripovijedaju priče te često pružaju učenicima mogućnost pripovijedanja. Također, učitelji u nastavnom procesu vrlo često provode dramske igre u funkciji postavljanja predstave i igranja uloge. Rezultati pokazuju kako učitelji koji u nastavnome procesu ne provode pripovijedanje s učenicima, to ne čine jer nemaju vremena za pripremu te smatraju da nisu dovoljno educirani za lijepo pripovijedanje. Isto tako, najveći broj učitelja koji u nastavnome procesu ne provodi dramske igre s učenicima, opravdavaju to nedostatkom vremena za samu pripremu i smatraju da nisu dovoljno educirani za izvođenje dramskih igara.

Nakon dobivenih rezultata može se zaključiti da su učitelji tijekom svojega obrazovanja upoznati s pojmovima pripovijedanje i dramska igra te su svjesni da je potrebno za njihovo provođenje posjedovati određene kompetencije. Najčešći razlog nekorisćenja pripovijedanja i dramskih igara jest nedostatak vremena i nedovoljna edukacija, što je pokazatelj da je učitelje potrebno uputiti na dodatna usavršavanja i educiranja.

12. Zaključak

Diplomski rad pod naslovom *Pripovijedanje i dramska igra u nižim razredima osnovne škole* teorijski određuje pojam priča, ali i definira važnost priča u životu svakoga pojedinca, pogotovo djece koja najviše priča slušaju tijekom roditeljskoga odgoja, ali i kasnije faze obrazovanja. Kako bi se priča kao takva prezentirala, važno je razviti sposobnost kvalitetnoga pripovijedanja, što rad dodatno naglašava, odnosno uz važnost razvoja vještine detaljno su obrađene sve specifične kompetencije koje su potrebne da bi osoba bila uspješan pripovjedač. Rad analizira i dramski odgoj kao koristan element u učenju koji sadrži niz vrijednosti za učenike. Unutar dramskoga odgoja izdvajaju se kategorije: dramsko izražavanje, dramsko stvaralaštvo i dramska kultura. Dramska igra omogućava djeci stvarati i razvijati svijet mašte, što ih potiče da postanu kreativniji. U radu se izdvaja improvizacija kao dramska igra i povezuje se s pripovijedanjem te se prikazuju njihove vrijednosti, sličnosti i različitosti. Korelacija unutar improvizacije kao dramske igre i pripovijedanja potvrđuje da su u nastavnome procesu dragocjeno sredstvo jer osiguravaju istodoban rad svim učenicima, uz najveću moguću uključenost, te učitelju pružaju mogućnost ujedinjenja razreda. Pripovijedanje i improvizacija kao dramska metoda pozitivno djeluje na učenike jer njegovim korištenjem učenici ulaze u razne uloge, razvijaju vlastitu osobnost, kreativnost, maštu, način mišljenja te zaključivanja. Glavna razlika je u tome što improvizacija ne zahtijeva višesatnu pripremu jer se stvara u hodu, a pripovijedanje zahtijeva samu pripremu. Iz *Nastavnoga plana i programa za osnovnu školu* vidljivo je kako se termin pripovijedanje raznoliko proteže i postepeno nadograđuje u sva četiri razreda te se posebno proširuje i nadograđuje u trećemu i četvrtomu razredu, dok je u *Kurikulumu* vidljivo kako se termin pripovijedanje umjerenije proteže te nedostaje širenje i produblivanje termina po razredima. Pojmovlje o elementima dramskoga odgoja u *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* skromno je zastupljeno nasuprot terminu pripovijedanje, dok je iz *Kurikuluma* vidljivo da se elementi ostvaruju samo u igrokazu. Nedostaju praktični primjeri te je prevelik naglasak na prepoznavanju, imenovanju i ponavljanju pojmova. Pojmove je potrebno proširiti i produbiti tako da se zadovolje učeničku potrebu za igrom, stvaralaštvom i maštanjem.

Rad je obuhvatio i istraživanje koje se bavilo temom u kojoj mjeri su ispitanici (učitelji razredne nastave) upoznati s pojmovima pripovijedanje i dramska igra i njihovim vrijednostima te koriste li ih u svome radu, a ako ih ne koriste, koji je razlog tome. Konačno, može se zaključiti da su učitelji upoznati s pojmovima te prepoznaju njihove vrednote, međutim zbog strukturnih razloga koji obuhvaćaju i sam nastavni proces i program, nisu u mogućnosti adekvatno koristiti pripovijedanje i dramsku igru kao alate za razvoj kreativnosti i govorničkih vještina djece.

13. Literatura

1. Bežen, A. (2008). *Metodika: znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Zagreb: Profil, Učiteljski fakultet.
2. Bojović, D. (2013). *Više od igre: Ispričaj mi priču. Dramske metode u radu s djecom*. Split: Harfa d.o.o.
3. Crnković, M., Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti: od početka do 1995. godine*. Zagreb: Znanje.
4. Čubrilo, S., Krušić, V., i Rimac Jurinović, M. (2017). *Odgoj za građanstvo, odgoj za život. Priručnik aktivnih metoda za građanski odgoj i obrazovanje s primjerima dobre prakse*. Školska knjiga - Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb. Dostupno na mrežnim stranicama <http://www.hcdo.hr/predstavljen-prirucnik-odgoj-za-gradanstvo-odgoj-za-zivot/> i <https://www.skolskiportal.hr/clanak/7151-odgoj-za-gradanstvo-odgoj-za-zivot/> (Pristupljeno 18. svibnja 2021.)
5. Dvorski, J. (2021). *Komunikološko-filološka važnost pripovijedanja*. Prezentacija na edukaciji *Moć pripovijedanja*, Kreativne udruge Logos, 15. svibnja 2021. (neobjavljeno).
6. FEST. (2019). *What is Storytelling?* Dostupno na mrežnoj stranici <https://fest-network.eu/about-storytelling/> (Pristupljeno 2. lipnja 2021.)
7. Fileš, G. i sur. (2008). *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskoga jezika*. HCDO - Pili-promet d. o. o. Zagreb.
8. Gruić, I. (2002). *Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju. Priručnik za odgajatelje, učitelje, nastavnike i sve one koji se bave dramskim radom s djecom i mladima*. Golden marketing. Zagreb.
9. Gruić, I.; Vignjević, J.; Rimac Jurinović, M. *Kazališna/dramska umjetnost u odgojno obrazovnome procesu: prijedlog klasifikacije i pojmovnika*. Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje. U: Ana Petravić i Ana Šenjug Golub (ur.) *Višejezičnost i višeekulturalnost kao izazov u obrazovanju danas i sutra / Multilingualism and Multiculturalism as a Challenge in the Education of Today and Tomorrow*, str. 119-128.
10. Hamilton, M., i Weiss, M. (2007). *Why Children Should Be Given the Opportunity To Tell Stories*.
11. Hrvatski centar za dramski odgoj. (2017). *Dramski odgoj, broj 19*.
12. Jurčić, M. (2012). *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja*. Zagreb: Redeco d.o.o.
13. Kearney, R. (2009). *O pričama*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
14. Krušić, V. (2002). *Što sve može drama*. Dostupno na mrežnoj stranici

- http://www.hcdo.hr/knjiznica/knjiz_vlado.htm (Pristupljeno 26. svibnja 2021.)
15. Krušić, V. (2008). *Osnovni pojmovi o dramskom odgoju*. U: V. Lugomer (ur.), *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskoga jezika* (str. 14-16). Zagreb: HCDO.
 16. Krušić, V. (2012). *Paradigme moderne hrvatske dramske pedagogije. Razvoj dramsko-pedagoških ideja tijekom 19. i 20. stoljeća*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (neobjavljeno).
 17. Ladika, Z., Čečuk, S. Dević, Đ. (1983). *Dramske igre*. Zagreb: Savez društava Naša djeca SR Hrvatske.
 18. Lugomer, V. (2000./2001). *Dramski odgoj u nastavi*. Školske novine d. o. o. Zagreb. Dostupno na mrežnoj stranici http://www.hcdo.hr/?page_id=180 (Pristupljeno 27. svibnja 2021.)
 19. Matoš, N. (2013). *Kulturna transmisija kroz umjetničko područje kurikuluma. Pedagogija i kultura*. Drugi kongres pedagoga Hrvatske. Hrvatsko pedagoško društvo. Zagreb.
 20. Mijatović, M. (2011). *Dramski postupci u nastavi b/h/s jezika i književnosti*. Br.60.
 21. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Dostupno na mrežnoj stranici https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_09_102_2319.html (Pristupljeno 1. svibnja 2021.)
 22. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019). *Kurikulum*. Dostupno na mrežnoj stranici https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html (Pristupljeno 1. svibnja 2021.)
 23. Odangiu, F. (2017). *The Actor in the Storytelling School*. *Studia Ubb Dramatica*, 62 (1), 23-34.
 24. Pandžić, V. (2001). *Putovima školske recepcije književnosti*. Zagreb: Profil.
 25. Pavličević-Franić, D. (2005). *Komunikacijom do gramatike*. Zagreb: Alfa.
 26. Pavis, P. (2004). *Pojmovnik teatra*. Antibarbarus.
 27. Perrow, S. (2013). *Iscjeljujuće priče: 101 terapijska priča za djecu*. Velika Mlaka: Ostvarenje d.o.o.
 28. Rimac Jurinović, M. (2018). *Procesna drama u Kurikulumu suvremene škole*. Doktorski rad. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet (neobjavljeno).
 29. Scher, A., Verrall, C. (2006). *Novih 100 + ideja za dramu*. Zagreb: Hrvatski centar za dramski odgoj- Pili-poslovi d.o.o.
 30. Solar, M. (2004). *Izabrana djela: Ideja i priča*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.

31. Škuflić-Horvat, I. (2008). *Dramska nadarenost i njezino provjeravanje*. Hrvatski 6/1. 87-116.
32. Tilkin, G., Paulus, M. (2011). *1001 Stories for Adult Learning*. Dostupno na mrežnoj stranici http://www.sheherazade.eu/sites/default/files/manuals/Manual_Dutch (Pristupljeno 1. svibnja 2021.)
33. Velički, V. (2013). *Pričanje priča-stvaranje priča: Povratak izgubljenom govoru*. Zagreb: Alfa.
34. Visinko, K. (2005). *Dječja priča- povijest, teorija, recepcija i interpretacija*. Zagreb: Školska knjiga.
35. Vukojević, Z. (2016). *Dramski postupci u metodičkom oblikovanju nastave Hrvatskoga jezika u nižim razredima osnovne škole*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb (neobjavljeno).

14. Popis grafikona

Grafikon 1. Prikaz upoznatosti s pojmom <i>pripovijedanje</i> prilikom obrazovanja učitelja	22
Grafikon 2. Prikaz upoznatosti s pojmom <i>dramska igra</i> tijekom obrazovanja učitelja.....	22
Grafikon 3. Prikaz stava ispitanika o specifičnim kompetencijama pripovjedača	23
Grafikon 4. Prikaz stava ispitanika o specifičnim kompetencijama učitelja za provođenje dramskih igara.....	24
Grafikon 5. Prikaz stava ispitanika o pripovijedanju kao učenju teksta koji se izvodi pred publikom.....	24
Grafikon 6. Prikaz stava ispitanika o dramskoj igri kao učenju teksta koji se izvodi pred publikom.....	25
Grafikon 7. Prikaz stava ispitanika o učiteljevom pripovijedanju koje doprinosi razvoju komunikacijskih vještina učenika	26
Grafikon 8. Prikaz stava ispitanika o dramskoj igri koja doprinosi razvoju komunikacijskih vještina učenika	26
Grafikon 9. Prikaz stava ispitanika da učiteljevo pripovijedanje utječe na slobodu izražavanja vlastitoga mišljenja učenika	27
Grafikon 10. Prikaz stava ispitanika da dramska igra utječe na slobodu izražavanja vlastitog mišljenja učenika.....	27
Grafikon 11. Prikaz stava ispitanika da učiteljevo pripovijedanje doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika.....	28
Grafikon 12. Prikaz stava ispitanika da dramska igra doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti učenika.....	28
Grafikon 13. Prikaz učestalosti učiteljevog pripovijedanja u nastavnome procesu.....	29
Grafikon 14. Prikaz učestalosti učeničkoga pripovijedanja u nastavnome procesu	29
Grafikon 15. Prikaz učestalosti učiteljevoga korištenja dramskih igara u nastavnom procesu	30
Grafikon 16. Prikaz načina rada učitelja u provođenju dramske igre u nastavi	30
Grafikon 17. Prikaz razloga nekorištenja pripovijedanja	31
Grafikon 18. Prikaz razloga nekorištenja dramskih igara.....	31

15. Prilog

ANKETNI UPITNIK

Poštovani/e učitelji/ce razredne nastave,

obraćam Vam se sa zamolbom da ispunite ovaj upitnik napravljen u svrhu izrade diplomskog rada na temu *Pripovijedanje i dramska igra u nižim razredima osnovne škole*.

Ispunjavanje ovog upitnika dobrovoljno je i anonimno. Rezultati će se upotrebljavati isključivo u istraživačke svrhe izrade diplomskog rada.

1. Spol M Ž

2. Godine radnog iskustva : do 5 godina, od 6 do 10 godina, od 11 do 25 godina, više od 25 godina

3. Završeni studij:

- a) dvogodišnji studij razredne nastave na Učiteljskoj akademiji
- b) dvogodišnji studij + naknadno obrazovanje (treća i četvrta godina studija)
- c) četverogodišnji studij razredne nastave bez pojačanog predmeta
- d) četverogodišnji studij razredne nastave s pojačanim predmetom
- e) petogodišnji studij razredne nastave s modulom
- f) nešto drugo _____

4. Tijekom svog obrazovanja upoznat/a sam s pojmom pripovijedanje?

DA NE

5. Tijekom svog obrazovanja upoznat/a sam s pojmom dramska igra?

DA NE

Molim Vas da pažljivo pročitate sljedeće tvrdnje te procijenite u kojoj se mjeri slažete s istima:

1 = uopće se ne slažem; 2 = uglavnom se ne slažem; 3 = niti se slažem, niti se ne slažem;

4 = uglavnom se slažem ; 5 = u potpunosti se slažem

6. Pripovjedač mora posjedovati određene specifične kompetencije.

7. Učitelj za provođenje dramskih igara mora posjedovati specifične kompetencije.

8. Pripovijedanje je učenje pripremljenog teksta koji se kasnije izvodi pred publikom.

9. Dramska igra je učenje pripremljenog teksta koji se kasnije izvodi pred publikom.

10. Učiteljevo pripovijedanje doprinosi razvoju komunikacijskih vještina kod učenika.

11. Dramska igra doprinosi razvoju komunikacijskih vještina kod učenika.

12. Učiteljevo pripovijedanje utječe na slobodu izražavanja vlastitog mišljenja kod učenika.

13. Dramska igra utječe na slobodu izražavanja vlastitog mišljenja kod učenika.

14. Učiteljevo pripovijedanje doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti kod učenika.

15. Dramska igra doprinosi razvoju kreativnosti i maštovitosti kod učenika.

Molim Vas da pažljivo pročitate sljedeća pitanja te procijenite u kojoj se mjeri slažete s istima:

1 = nikad; 2 = rijetko; 3 = često; 4 = vrlo često; 5 = uvijek

16. U neposrednom nastavnom procesu, učenicima pripovijedate priče: a) nikad b) rijetko c) često d) vrlo često e) uvijek

17. U neposrednom nastavnom procesu, učenici pripovijedaju priče: a) nikad b) rijetko c) često d) vrlo često e) uvijek

18. U neposrednom nastavnom procesu, s učenicima provodite dramske igre: a) nikad b) rijetko c) često d) vrlo često e) uvijek

19. U neposrednom nastavnom procesu, s učenicima provodite dramsku igru u funkciji:
a) isključivo postavljanja predstave b) igranja uloge c) postavljanja predstave i igranja uloge
d) ne provodim dramsku igru

20. U slučaju da ne koristite pripovijedanje razlog je:

a) nemam vremena pripremiti se za pripovijedanje, b) mislim da nisam dovoljno educiran/a za lijepo pripovijedanje, c) nisam zainteresiran/a za pripovijedanje, bolje čitam d) nešto drugo _____

21. U slučaju da ne koristite dramsku igru razlog je:

a) nemam vremena za pripremu dramskih igara, b) mislim da nisam dovoljno educiran/a za izvođenje dramskih igara, c) nisam zainteresiran/a za izvođenje dramskih igara, d) nešto drugo _____

16. Kratka biografska bilješka

Gabriela Turk rođena je 17. srpnja 1997. godine u Čakovcu u Republici Hrvatskoj. Osnovnu školu polazila je u Murskome Središću nadaleko od Čakovca. Nakon završene osnovne škole, upisuje Srednju strukovnu školu u Varaždinu, smjer Grafički dizajner. Nakon srednje škole, upisuje Učiteljski studij na Učiteljskome fakultetu u Čakovcu s modulom informatika. Dobitnica je Posebne dekanove nagrade za izniman umjetnički doprinos u akademskoj godini 2018./2019. te je njezin logotip ugrađen u trajnu vanjsku izložbu. Dodatno se educira na područjima dramskoga odgoja i pripovijedanja, što joj je uvelike pomoglo u pisanju diplomskoga rada. Sudjelovala je na Znanstveno-umjetničkim simpozijima u organizaciji Hrvatskoga centra za dramski odgoj, vodila je izvršnu organizaciju projekta *Zagrli me pričom* Udruge *Kaleido*. Polazila je i aktivno sudjelovala u 4. Konferenciji o pripovijedanju u organizaciji Kreativnog studija *Logos* te je redovito sudjelovala u radu Kreativne udruge *Bundaš*. Polaznica je 2. generacije (2020./2021.) jednogodišnjega Neformalnog studija pripovijedanja u organizaciji Kreativne udruge *Logos*. Zbog iznimnih postignuća i doprinosa prepoznatljivosti, grad Mursko Središće dodjeljuje joj Nagradu Grada Mursko Središće *Magna cum laude* 2020. godine.

17. Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da sam diplomski rad *Pripovijedanje i dramska igra u nižim razredima osnovne škole* napisala samostalno koristeći se navedenom stručnom i znanstvenom literaturom te stečenim znanjem tijekom studija i rada u Kreativnom studiju *Logos*.

Gabriela Turk
